

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ**

**Методичні рекомендації
до практичних завдань
та самостійної роботи здобувачів
спеціальності 281 "Публічне управління
та адміністрування"
третього (освітньо-наукового) ступеня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2019**

УДК 351(07.034)

Т33

Укладач Н. Л. Гавкалова

Затверджено на засіданні кафедри державного управління, публічного адміністрування та регіональної економіки.

Протокол № 2 від 30.08.2018 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Теорія та методологія публічного управління та адміністрування [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до практичних завдань та самостійної роботи здобувачів спеціальності 281 "Публічне управління та адміністрування" третього (освітньо-наукового) ступеня / уклад. Н. Л. Гавкалова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 75 с.

Подано завдання до самостійної роботи здобувачів з усіх тем, що розглядають у межах навчальної дисципліни. Запропоновано завдання у вигляді творчих, практичних завдань тощо. Вирішення цих завдань дозволить здобувачам закріпити здобуті теоретичні знання та набути професійних компетентностей у сфері публічного управління та адміністрування.

Рекомендовано для здобувачів спеціальності 281 "Публічне управління та адміністрування" третього (освітньо-наукового) ступеня.

УДК 351(07.034)

© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2019

Вступ

Публічне адміністрування є сферою діяльності, що заслуговує на уважне вивчення, унаслідок важливості її для формування компетентностей у здобувачів спеціальності 281 "Публічне управління та адміністрування" третього (освітньо-наукового) ступеня. Вивчення навчальної дисципліни "Теорія та методологія публічного управління та адміністрування" буде сприяти підвищенню рівня підготовки здобувачів, формуванню в них навичок у науково-аналітичному опрацюванні проблем, що виникають у публічній службі та в ході реалізації державних інтересів за умови забезпечення раціонального та ефективного функціонування влади.

Основними завданнями вивчення цієї навчальної дисципліни є:

засвоєння основ методологічних досліджень у галузі публічного управління та адміністрування, теоретичних засад демократичного врядування;

оволодіння сучасними підходами до визначення результативності й ефективності публічного адміністрування, теоріями моделей у публічному адмініструванні та навичками ідентифікувати їх у практичній діяльності;

засвоєння знань про культуру та етику в публічному адмініструванні для вирішення конфліктів під час розроблення та вживання антистресових заходів;

оволодіння сучасними механізмами управління суспільним розвитком у ході обґрунтування тенденцій розвитку суспільно-політичних процесів;

засвоєння пріоритетів інноваційного розвитку країни;

розроблення напрямів удосконалення процесів у сфері публічного адміністрування.

1. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких здобувачі готують тези виступів. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені здобувачами доповіді та презентації з окреслених питань (табл. 1.1), їхні виступи, активність у дискусії, уміння формулювати та відстоювати свою позицію тощо.

Таблиця 1.1

Плани семінарських занять

Назви тем	Програмні питання	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Теоретико-історичні засади публічного врядування			
<i>Тема 1</i> Теоретичні аспекти публічного адміністрування	<i>Тема семінарського заняття "Особливості розвитку публічного адміністрування в Україні":</i> 1. Поняття публічного адміністрування як одного з видів суспільно-корисної діяльності та як публічно-правового інституту. 2. Поняття і зміст принципів публічного адміністрування. 3. Завдання та функції публічного адміністрування: поняття, види, характеристика. 4. Адаптація публічного адміністрування до стандартів Європейського Союзу	1	Основна: [1; 3; 4; 6 – 8]. Додаткова: [10; 15; 20; 24; 27]
<i>Тема 3</i> Методологічні засади досліджень у галузі публічного адміністрування	<i>Тема семінарського заняття "Методологічні засади досліджень у галузі публічної адміністрації":</i> 1. Специфіка наукового знання в соціальній та адміністративно-управлінській галузях	1	Основна: [1 – 4; 7; 8]. Додаткова: [9 – 11; 14; 15; 18]

1	2	3	4
	2. Особливості наукового дослідження в публічному адмініструванні. 3. Логіко-теоретична реконструкція соціально-політичних та адміністративно-управлінських об'єктів. 4. Соціологічне дослідження в галузі публічного адміністрування		
Змістовий модуль 2. Сучасні механізми управління суспільним розвитком			
<i>Тема 6</i> Конфлікти та стреси в публічному адмініструванні	<i>Тема семінарського заняття "Формування та реалізація ефективної кадрової політики в публічному адмініструванні":</i> 1. Проблеми формування та реалізації кадрової політики в публічних адміністраціях регіону та їхні причини. 2. Конфлікти та стреси, які виникають. 3. Конфліктність суспільних мас і роль публічного адміністрування в регулюванні конфліктів	1	Основна: [1 – 6; 7]. Додаткова: [9; 15; 16]
<i>Тема 10</i> Інноваційний розвиток України	<i>Тема семінарського заняття "Інноваційний розвиток України":</i> 1. Інноваційний розвиток як запорука стабільного зростання. 2. Проблеми кадрового забезпечення інноваційного розвитку	2	Основна: [1 – 8]. Додаткова: [9; 10; 15; 18; 21; 23; 24; 26]
Усього годин			5

Підсумкові бали за кожне семінарське заняття виставляють у відповідний журнал. Набрані здобувачем бали за окремі семінарські заняття враховують у процесі накопичення підсумкових балів із цієї навчальної дисципліни.

У процесі проведення семінарського заняття організують дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких здобувачі готують тези виступів та доповіді, а також проблемні питання, відповіді на які має бути знайдено в ході обговорення та дискусії. Під час проведення семінарського заняття чітко встановлюють час на виконання кожного виду робіт протягом заняття. Активна участь здобувачів протягом семінарського заняття передбачає відповідне оцінювання.

2. Теми практичних занять

Практичне заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння та навички у їхньому практичному застосуванні шляхом індивідуального виконання здобувачем сформульованих завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для виконання їх на занятті. Воно містить здійснення попереднього контролю за знаннями, уміннями і навичкам здобувачів, ставлення загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю здобувачів, вирішення завдань із їхнім обговоренням, виконання контрольних завдань, їхню перевірку, оцінювання (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Перелік тем практичних занять

Назви змістових модулів	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1 Теоретико-історичні засади публічного врядування	<i>Завдання 1.</i> Визначення поняття "публічне адміністрування" на основі побудови логіко-структурної схеми публічних інституцій в Україні	2	Основна: [1; 3; 4; 6 – 8]. Додаткова: [10; 15; 20; 24; 27]
	<i>Завдання 2.</i> Визначення ефективності та результативності демократичного врядування на прикладі Харківської області. Порівняння з іншими регіонами	1	Основна: [1; 3; 4; 6 – 8]. Додаткова: [14 – 17]
	<i>Завдання 3.</i> Процеси централізації й децентралізації та демократичний вибір України	1	Основна: [1; 3; 4; 6 – 8]. Додаткова: [14 – 17]
	<i>Завдання 4.</i> Аналіз застосування інструментарію адміністративної культури та адміністративної (службової) етики	1	Основна: [1 – 5; 7; 8]. Додаткова: [17]

Закінчення табл. 2.1

1	2	3	4
	<i>Колоквіум за змістовим модулем 1 "Теоретико-історичні засади публічного врядування"</i>	1	Основна: [1 – 8]. Додаткова: [9 – 11; 14 – 18; 20; 21; 23; 24; 26]
<i>Змістовий модуль 2 Сучасні механізми управління суспільним розвитком</i>	<i>Завдання 5. Проблеми формування та реалізації кадрової політики в пуб- лічних адміністраціях регіону та їхні причини</i>	1	Основна: [1 – 8]. Додаткова: [9 – 11; 14; 15; 18; 26]
	<i>Завдання 6. Створення міні-проектів на суспільно значущу тематику від громадської організації та політичної партії за запропонованим шаблоном і захист перед представниками дер- жавного управління</i>	2	Основна: [1; 3 – 8]. Додаткова: [9; 10; 15; 18; 21; 23; 24; 26]
	<i>Завдання 7. Влада – партія – громад- ська організація: секрет взаємодії</i>	1	Основна: [1; 3 – 8]. Додаткова: [9; 10; 15; 18; 21; 23; 24; 26]
	<i>Завдання 8. Визначення рівня інно- ваційного потенціалу України</i>	2	Основна: [1 – 8]. Додаткова: [9 – 11; 14 – 16; 30]
	<i>Колоквіум за змістовим модулем 2 "Сучасні механізми управління суспільним розвитком"</i>	1	Основна: [1 – 8]. Додаткова: [9; 18; 20; 21; 23; 24; 26]
Разом годин за змістовими модулями		13	

3. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань

Змістовий модуль 1

Теоретико-історичні засади публічного врядування

Тема 1. Теоретичні аспекти публічного адміністрування

Завдання. Визначення поняття "публічне адміністрування" на основі побудови логіко-структурної схеми публічних інституцій в Україні (рис. 3.1).

Визначення поняття "публічне адміністрування" на пострадянському просторі є дискусійним. Вітчизняні вчені розглядають його здебільшого, порівняно з поняттям "державне управління". Європейський досвід свідчить про те, що публічне адміністрування є ширшим за державне управління та охоплює неурядовий публічний сектор.

Мета завдання – визначити інституційні елементи публічного адміністрування шляхом побудови логіко-структурної схеми публічних інституцій в Україні.

1. Помістіть елементи (публічні інституції) у порожні прямокутники.

Пам'ятайте, у списку елементів є один зайвий.

2. Доповніть схему логічними зв'язками між елементами.

3. Визначте точку на схемі, у якій органи державної влади та місцевого самоврядування мають найтісніший зв'язок.

4. Обведіть елементи, які містять поняття "державне управління" та "публічне адміністрування".

5. За результатами роботи сформулюйте визначення публічного адміністрування.

Список елементів для логіко-структурної схеми: Верховна Рада України; виконавчий комітет; районна державна адміністрація; благодійні організації; територіальна громада; законодавча влада; сільська рада; громадські організації; Президент України; обласна державна адміністрація; виконавча влада; судова влада; законодавчий комітет; Кабінет Міністрів України; міська рада; районна рада; селищна рада; профспілки; ЗМІ; обласна рада.

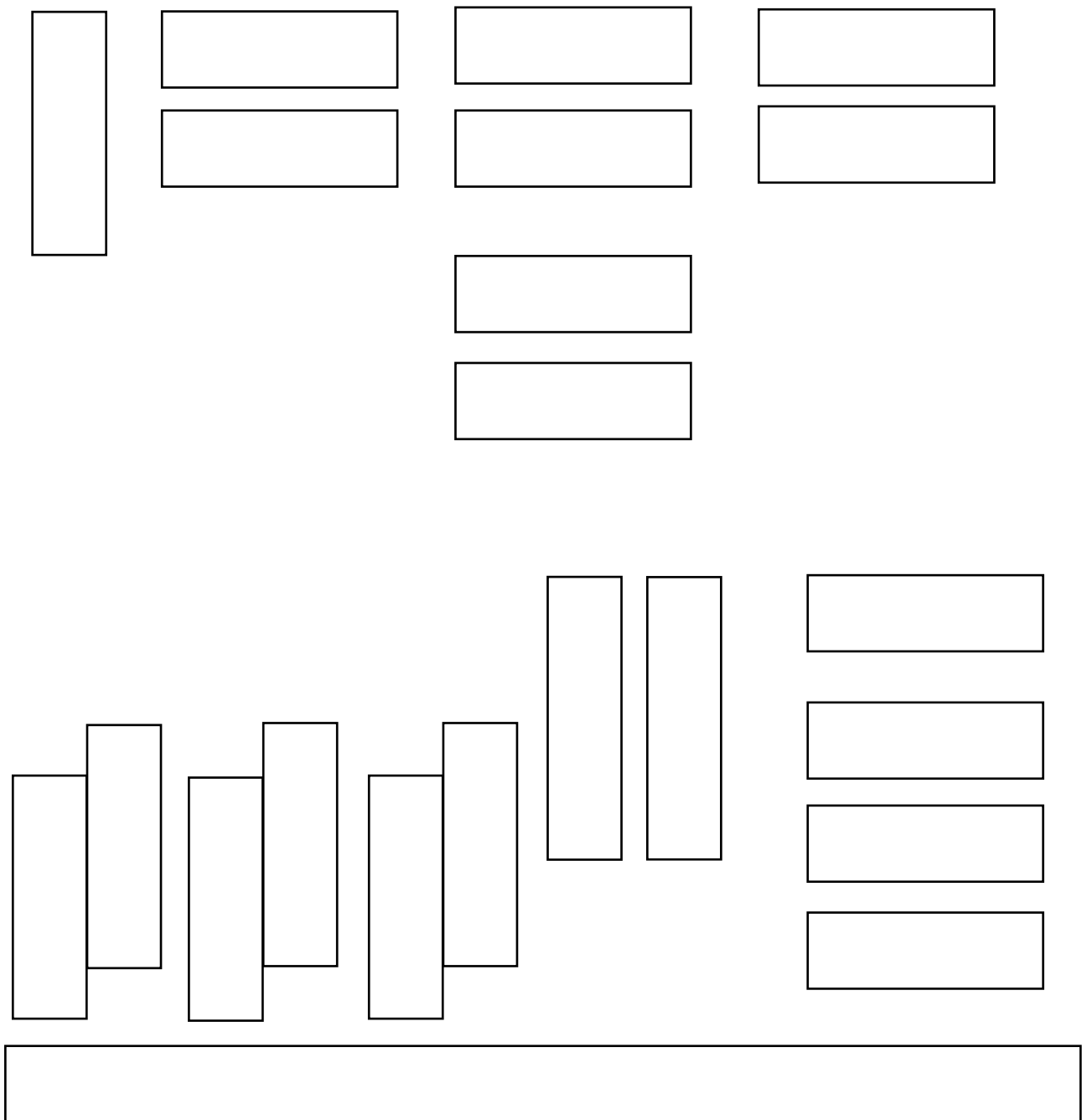

Рис. 3.1. Блоки для побудови логіко-структурної схеми публічних інституцій

Методичні рекомендації

1. Для того щоб виконати завдання, ознайомтеся із Законами України "Про місцеве самоврядування" та "Про місцеві державні адміністрації", звертайте увагу на структуру органів державної влади та місцевого самоврядування.

2. Пам'ятайте, що на схемі необхідно виділити чотири логічні блоки: органи центральної державної влади, органи державної влади на місцях, органи місцевого самоврядування, неурядові організації.

3. Зверніть увагу, що правильно заповнена схема візуально допоможе дати визначення поняттям "державне управління" та "публічне адміністрування".

Рекомендована література: основна [1; 3; 4; 6 – 8], додаткова [10; 18; 20; 24; 27].

Тема 2. Ефективність та результативність демократичного врядування

Завдання 2.1. Визначення ефективності та результативності демократичного врядування на прикладі Харківської області. Порівняння з іншими регіонами.

Методичні рекомендації

Студенти формують малі групи (3 – 5 осіб) та здійснюють аналіз ефективності та результативності демократичного врядування на прикладі регіонів України (наприклад, Харківської області).

Аналіз слід робити за зразком такої таблиці (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Заходи публічного врядування

Назва регіону України	
Перелік заходів демократичного врядування	Ефективність та результативність заходів

Перелік заходів демократичного врядування має охоплювати від п'яти напрямів із визначенням періодичності та характеристики кожного заходу.

Після розгляду переваг демократичного врядування регіонів країни формують зведену таблицю характеристики ефективності врядування.

Завдання 2.2. Процеси централізації й децентралізації та демократичний вибір України

Децентралізація – це одне з найдискусійніших питань останніх десятиліть. Прихильники демократичного врядування вважають, що передання управлінських функцій на регіональний рівень органам місцевого самоврядування зможе стати каталізатором розвитку не просто громадського суспільства, а й якості життя населення загалом.

Мета завдання – вивчити поняття "централізація", "децентралізація", "деконцентрація" та навчитися розрізняти ці процеси, сформувані та закріпити візуальне сприйняття системи цих процесів.

1. На схемі (рис. 3.2) визначте місце процесів централізації, децентралізації та деконцентрації та зобразіть їх за допомогою трьох видів стрілок, які пропонують під схемою.

2. Підпишіть запропоновані стрілки в легенді схеми.

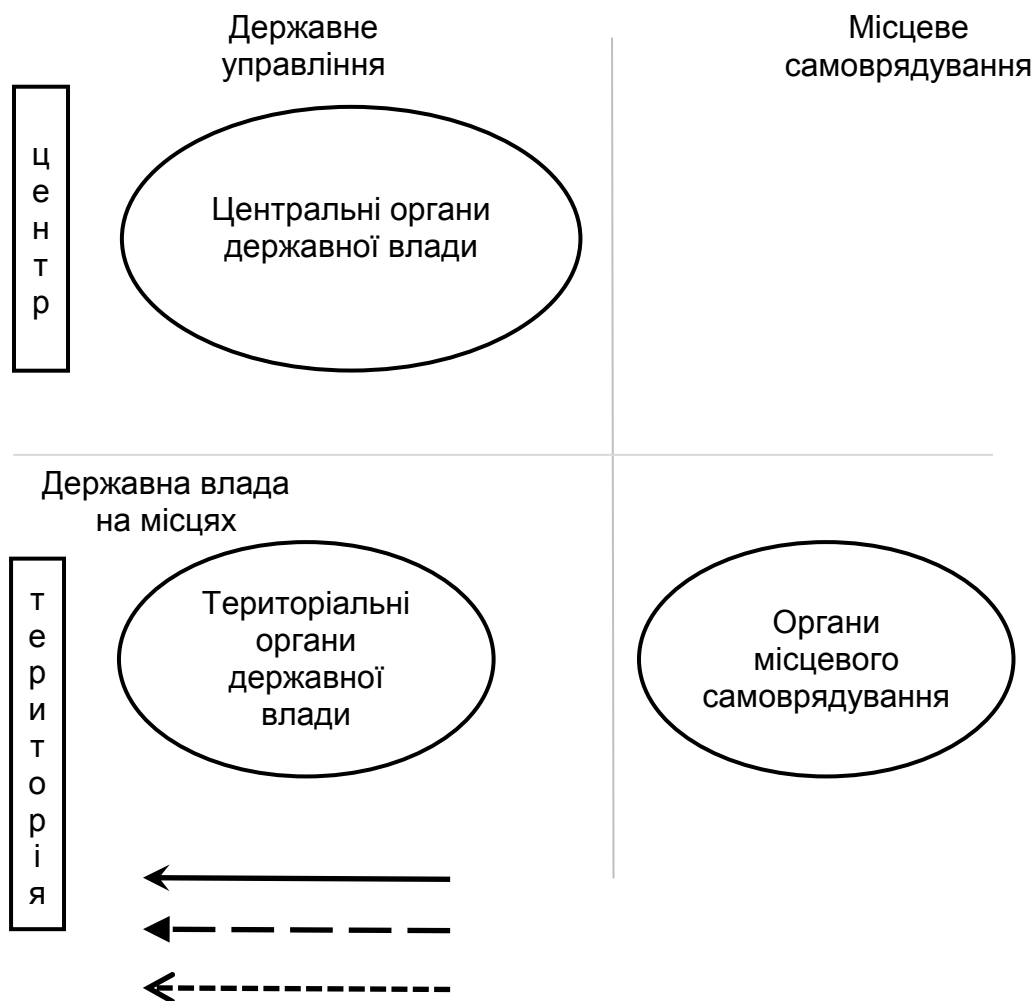

Рис. 3.2. Блоки для побудови взаємодії центральних та територіальних органів державної влади

Методичні рекомендації

Виконуючи завдання, слід пам'ятати, що під запропонованими поняттями розуміють таке:

централізація – це принцип володіння владним повноваженням, за якого право ухвалювати рішення та розподіляти ресурси залишають за центральними органами влади;

децентралізація – це процес, за якого завдання реалізації права й управління передають самостійним децентралізованим суб'єктам управління (громаді, територіальному округу чи регіону, який має власну юридичну особу);

деконцентрація – це процес, коли функції державного управління передають підпорядкованим державним органам.

Рекомендована література: основна [1; 3; 4; 6 – 8], додаткова [14 – 17].

Тема 5. Культура й етика публічного адміністрування

Завдання. Аналіз застосування інструментарію адміністративної культури та адміністративної (службової) етики.

Людський чинник в організації публічного управління все частіше стає інтелектуальним доповненням до різних інновацій, впливаючи на ефективність професійної діяльності. Зв'язок між особистісними характеристиками та якістю роботи опосередковано такими соціально-психологічними, моральними чинниками, як позиція особистості в колективі, ступінь відповідності інтересів її та членів колективу, ступінь вільнодумства в колективі, рівень взаємоповаги, психологічний клімат тощо.

Максимою сучасного керівника має стати вислів Л. Н. Толстого: "Важливо не те місце, яке ми займаємо, а той напрямок, у якому ми рухаємося". Керівнику необхідно володіти знаннями про методи й засоби ефективного, соціально схвалюють управління та самоврядування. Дослідження типів керівників виявило три загальні стилі керівництва: авторитарний, демократичний та анархічний. Наведені далі завдання дозволять усвідомити специфіку кожного з них.

Ситуація 1. Ваш безпосередній начальник, минаючи вас, дає термінове завдання вашому підлеглому, який уже зайнятий виконанням іншого відповідального завдання. Ви та ваш керівник вважаєте свої завдання першочерговими.

А. Не заперечуючи завдання начальника, буду дотримуватися посадової субординації, запропоную підлеглому відкласти виконання поточної роботи.

Б. Усе залежить від того, наскільки для мене авторитетний керівник.

В. Висловлю підлеглому свою незгоду із завданням керівника, попереджу його, що надалі в подібних випадках буду відмінити завдання, що доручаються йому без погодження зі мною.

Г. В інтересах справи запропоную підлеглому виконувати розпочату роботу.

Ситуація 2. Ви отримали одночасно два термінові завдання: від безпосереднього та вищого керівництва. Часу для погодження термінів виконання завдань немає, необхідно терміново розпочати роботу. Які дії ви розпочнете в першу чергу?

А. Виконаю завдання того, кого більше поважаю.

Б. Виконаю завдання, на мій погляд, найбільш важливе.

В. Виконаю завдання вищого керівника.

Г. Виконаю завдання свого безпосереднього керівника.

Ситуація 3. Між двома вашими підлеглими виник конфлікт, який заважає їм успішно працювати. Кожен із них окремо звертався до вас із проханням розібратися та підтримати саме його позицію.

А. Я (керівник) маю припинити конфлікт на роботі, а вирішити конфліктні взаємини – це їхня особиста справа.

Б. Найкраще попросити розібратися в конфлікті представників громадських організацій.

В. Насамперед, особисто спробувати розібратися в мотивах конфлікту та знайти прийнятний для обох спосіб примирення.

Г. З'ясувати, хто із членів колективу є авторитетом для тих, хто конфліктує, і спробувати за допомогою цієї особи вплинути на цих людей.

Ситуація 4. Вам надано можливість вибрати собі заступника. Є декілька кандидатур. Кожен претендент відрізняється такими якостями:

А. Перший прагне, насамперед, до того, щоб налагодити доброзичливі товариські стосунки в колективі, створити на роботі атмосферу взаємної довіри та дружнього ставлення, воліє уникати конфліктів, що не всі члени колективу розуміють правильно.

Б. Другий часто віддає перевагу в інтересах справи йти на загострення відносин, "незважаючи на особи", відрізняється підвищеним почуттям відповідальності за доручену справу.

В. Третій працює чітко за правилами, завжди акуратний у виконанні своїх посадових обов'язків, вимогливий до підлеглих.

Г. Четвертий відрізняється наполегливістю, особистою зацікавленістю в роботі, зосереджений на досягненні своєї мети, завжди доводить справу до кінця, не надає великого значення можливим ускладненням у взаєминах із підлеглими.

Ситуація 5. До чого ви більше схильні, коли трапляється спілкуватися із співробітниками або підлеглими в неформальній обстановці (під час відпочинку)?

А. Вести розмови, близькі вам за діловими та професійними інтересами.

Б. Задавати тон бесіди, уточнювати думки щодо спірних питань, відстоювати свої погляди, прагнути в чомусь переконати інших.

В. Поділяти загальну тему розмов, не нав'язувати своєї думки, підтримувати загальну позицію, не виділятися своєю активністю, а тільки вислуховувати співрозмовників.

Г. Прагнути не говорити про справи й роботу, бути посередником у спілкуванні, невимушеним та уважним до інших.

Ситуація 6. Підлеглий ігнорує ваші поради та вказівки, робить усе на свій розсуд, не звертаючи уваги на зауваження, не виправляючи того, на що йому вказуєте. Як ви будете взаємодіяти із цим підлеглим надалі?

А. Розібравшись у мотивах упертості, застосую звичайні адміністративні міри покарання.

Б. В інтересах справи спробую викликати його на відверту розмову, спробую знайти з ним спільну мову, налаштувати на діловий контакт.

В. Звернуся до активу колективу, щоб вжили заходів громадського впливу.

Г. Спробую розібратися, чи не роблю я сам помилок у взаєминах із цим підлеглим, потім вирішу, як вчинити.

Ситуація 7. У трудовий колектив, де є конфлікт між двома угрупованнями щодо впровадження нововведень, прийшов новий керівник з іншого структурного підрозділу. Яким чином, на вашу думку, йому краще діяти, щоб нормалізувати психологічний клімат у колективі?

А. Насамперед, установити діловий контакт із прихильниками нового, а не старого порядку, спрямувати роботу на впровадження нововведень, впливаючи на опонентів силою свого прикладу та інших.

Б. Спробувати переконати й залучити на свій бік прихильників колишнього стилю роботи, противників нововведень, впливати на них переконанням у процесі дискусії.

В. Вибрати актив, доручити їм розібратися й запропонувати заходи щодо нормалізації обстановки в колективі, спираючись на підтримку адміністрації та громадських організацій.

Г. Вивчити перспективи розвитку колективу й поліпшення якості роботи, поставити перед колективом нові спільні завдання, спираючись на кращі досягнення та традиції, не протиставляючи нове старому.

Ситуація 8. Вас нещодавно обрали керівником трудового колективу, у якому ви кілька років працювали рядовим співробітником. На 8 год 15 хв ви викликали до себе в кабінет підлеглого для з'ясування причин його постійних запізнь на роботу, але самі несподівано спізнилися на 15 хв. Підлеглий прийшов вчасно та чекає вас. Як ви почнете бесіду під час зустрічі з ним?

А. Незалежно від свого запізнення, відразу буду вимагати його пояснень про порушення дисципліни.

Б. Вибачуся перед підлеглим і почну бесіду.

В. Почну із привітання, поясню причину свого запізнення й запитую: "Як ви вважаєте, що можна чекати від керівника, який так само часто спізнюється, як і ви? "

Г. В інтересах справи скасую бесіду та перенесу її на інший час.

Методичні рекомендації

Основні правила адміністративної, або службової, етики:

1. Не кричи – кричущого погано чути.
2. Навчися говорити "ні".
3. Керівник не ображається, він аналізує.
4. Не втручайся без потреби у справи підлеглих.
5. Навчися відмовлятися від свого неправильного рішення.
6. Переконуючи, не користуйся владою, поки не вичерпав інші засоби.
7. Завжди дякуй за добре виконану роботу.
8. Не роби зауважень у присутності сторонніх.
9. Будь самокритичним.
10. Будь керівником лише на роботі.
11. Знання можливостей підлеглих – гідність і перевага керівника.
12. Ніщо так не псує роботу, як приписування досягнень колективу лише одній особі.
13. Вимагаючи виконання правил, перевір, чи виконуєш ти їх сам.
14. Пам'ятай, що твої недоліки множать на кількість підлеглих, для яких ти авторитет та об'єкт наслідування.

Необхідно проаналізувати зазначені ситуації та надати рекомендації щодо управлінської поведінки. Результати аналізу навести в таблиці (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Зведена таблиця аналізу ситуацій

Ситуації	№ п/п	Вибрані варіанти поведінки	Стили керування, які можна застосувати в зазначеній ситуації	Рекомендації керівнику	Варіанти вирішення ситуації
	1				
	2				
	3				
	4				
	5				
	6				
	7				
	8				

Рекомендована література: основна [1 – 6; 8], додаткова [15].

Змістовий модуль 2

Сучасні механізми управління суспільним розвитком

Тема 7. Сучасні механізми управління суспільним розвитком

Завдання. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи для України

Чинний в Україні підхід до регулювання повноважень органів місцевого самоврядування зводиться нанівець ініціативу органів місцевого самоврядування та виконавчих структур державного апарату із забезпечення нагальних потреб населення територіальної громади.

Однак відмовитися від спеціально-дозвільного принципу діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування неможливо тому, що органи місцевого самоврядування є, передусім, представниками держави та спосіб здійснення всіх повноважень органів місцевого самоврядування має бути визначений саме на рівні закону.

Ці умови потребують суттєвого вдосконалення наявної моделі самоврядування за допомогою перерозподілу повноважень між органами публічної адміністрації різних рівнів, тобто реформування системи територіальної організації влади.

Мета завдання – з'ясувати стан трансформації місцевого самоврядування й адміністративно-територіального устрою України в напрямі надання широкого кола повноважень органам місцевого самоврядування економічно-самодостатніх громад із повним фінансовим забезпеченням реалізації моделі європейського права за максимального задоволення потреб та інтересів населення.

Методичні рекомендації

Визначення впливу територіальної організації держави на якість функціонування місцевого самоврядування необхідно розпочати з аналізу кількості суб'єктів місцевого самоврядування базового рівня у країнах Європи.

Аналіз зробіть за зразком табл. 3.3.

**Кількість суб'єктів місцевого самоврядування базового рівня
у країнах Європи**

Держави	Базовий рівень місцевого самоврядування		Особливості організації базового рівня місцевого самоврядування
	назви	кількість у державі	
Австрія			
Бельгія			
Болгарія			
Велика Британія			
Греція			
Данія			
Естонія			
Іспанія			
Італія			
Кіпр			
Латвія			
Литва			
Люксембург			
Мальта			
Нідерланди			
Німеччина			
Польща			
Португалія			
Румунія			
Словаччина			
Словенія			
Угорщина			
Фінляндія			
Франція			
Чехія			
Швеція			

Аналіз чинної концепції всіх суб'єктів місцевого самоврядування базової ланки у країнах Європи здійснюють за зразком табл. 3.4.

**Концепція органів місцевого самоврядування базового рівня
в окремих країнах Європи**

Держави	Концепція органів місцевого самоврядування	Рекомендації для органів місцевого самоврядування України
Австрія		
Бельгія		
Болгарія		
Велика Британія		
Греція		
Данія		
Естонія		
Іспанія		
Італія		
Кіпр		
Латвія		
Литва		
Люксембург		
Мальта		
Нідерланди		
Німеччина		
Польща		
Португалія		
Румунія		
Словаччина		
Словенія		
Угорщина		
Фінляндія		
Франція		
Чехія		
Швеція		

Рекомендована література: основна [1 – 8], додаткова [9 – 11; 14; 15; 18; 26].

Тема 9. Суспільно-політичні процеси: зміст та тенденції розвитку

Завдання. Дебати на тему: " Чи буде європейський вибір України сприяти розвитку місцевого самоврядування?".

1. Студентам пропонують переглянути короткий відеосюжет на тему: "Європейський вибір", у якому наведено офіційну статистику грантового фінансування органів місцевого самоврядування країн-членів Європейського Союзу та результати реалізації цих грантів, спрямованих на розвиток територіальних громад.

2. Студенти знайомляться із правилами парламентських дебатів та за допомогою викладача формують дві групи по три особи, які жеребкуванням визначають свою роль – уряд чи опозиція. Представники уряду у процесі дебатів відстоюють таку позицію: "Європейський вибір України буде сприяти розвитку місцевого самоврядування у формі створення об'єднаних територіальних громад", а опозиція має на меті переконати членів парламенту (інша частина групи) у тому, що лише створення об'єднаних територіальних громад не в змозі забезпечити вирішення більшості проблем на місцях. Після того як дебати закінчено, та частина групи, яка голосувала, формує новий уряд та опозицію, і дебати починаються спочатку.

3. Команда, яка протягом дискусії відстоювала свою позицію, отримує максимальну оцінку, заплановану на цей вид практичної роботи.

Методичні рекомендації

1. У грі беруть участь дві команди (уряд і опозиція) по три особи (прем'єр-міністр і члени уряду, лідер опозиції та члени опозиції).

2. Обговорення ведуть, із метою підписання резолюції щодо вступу України до ЄС. Тема дискусії: "Чи буде Європейський вибір України сприяти розвитку місцевого самоврядування?".

3. Уряд стверджує тезу в ході свого першого виступу (не більше від 2 хв), використовуючи набір аргументів (кейс), побудованих у логічній послідовності.

4. Опозиція (другий виступ) спростовує доводи уряду (тривалість виступу – 2 хв) і висуває аргументи опозиції (кейс опозиції), спрямовані на відхилення резолюції.

5. Уряд (третій виступ) спростовує заперечення та аргументи опозиції й може навести нові аргументи на підтримання позиції своєї команди (2 хв).

6. Опозиція відновлює та завершує критику резолюції уряду з використанням нових доводів (2 хв) – четверта промова.

7. Опозиція (п'ятий виступ) підбиває підсумок дебатів (3 хв), мета – переконати аудиторію в тому, що гра вже виграна його командою.

8. Прем'єр-міністр завершує дискусію, намагаючись переконати глядачів у правильності позиції уряду (3 хв).

9. Протягом перших чотирьох промов (крім перших і останніх 30 с) будь-який представник команди-опонента може з дозволу промовця ставити йому запитання (не більше ніж 15 с на запитання і 30 с на відповідь (максимум одне запитання від однієї особи).

10. У заключних промовах команд не допускають уведення нових аргументів чи логічних побудов.

11. Заборонено зауваження особистого характеру на адресу опонентів.

12. У разі порушення ліміту часу більш ніж на 30 с, викладач нагадує промовцю про закінчення промови.

13. Рішення з резолюції ухвалює парламент, який складається з решти членів групи. Рішення ухвалюють простою більшістю голосів. Якщо тих, хто голосує, парна кількість, то викладач отримує право голосу та закінчує голосування.

Рекомендована література: основна [1; 3 – 8], додаткова [9; 10; 15; 18; 21; 23; 24; 26].

4. Самостійна робота

Самостійна робота здобувачів є важливою складовою частиною навчального процесу. Її слід розглядати як спосіб індивідуалізації процесу навчально-професійної підготовки здобувачів, як основу само-

освітньої діяльності фахівців, вагомий чинник їхньої професійної мобільності.

Самостійна робота здобувача – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання здобувач виконує самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета самостійної роботи – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у здобувачів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи здобувачів денної форми навчання, визначено навчальним планом, він становить 75 % (88 год) від загального обсягу навчального часу на вивчення навчальної дисципліни (120 год). У ході самостійної роботи здобувач має стати активним учасником навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними та практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, брати на себе відповідальність за якість власної професійної підготовки. Самостійна робота здобувача містить засвоєння лекційного матеріалу; вивчення рекомендованої літератури, основних термінів і понять із тем навчальної дисципліни; підготовку до практичних, семінарських занять; до виступу на семінарських заняттях; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; виконання домашніх завдань із вивченої теми; написання есе на задану проблематику; пошук (підбір) та огляд літературних джерел на задану тему дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; перевірку здобувачами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; підготовку до модульного контролю (колоквіуму).

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота здобувачів із вітчизняною та зарубіжною спеціальною літературою, нормативними актами, статистичними матеріалами. Основні види самостійної роботи, запропоновані здобувачам для засвоєння теоретичних знань із навчальної дисципліни, наведено в табл. 4.1.

**Завдання для самостійної роботи здобувачів
та форми контролю за нею**

№ п/п	Компетентності, які забезпечують	Назви тем	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин	Форми контролю за СРЗ	Література
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Теоретико-історичні засади публічного врядування						
1	Розроблення та використання сучасних інструментів, засобів, технік і технологій щодо роботи в галузі публічного адміністрування і державної служби	<i>Тема 1</i> Теоретичні аспекти публічного адміністрування	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу за темою "Особливості розвитку публічного адміністрування в Україні". Підготовка до практичного заняття	10	Захист домашнього завдання	Основна: [1; 3; 4; 6 – 8]. Додаткова: [10; 15; 20; 24; 27]
2	Розроблення системи публічної звітності в установах галузі публічного адміністрування	<i>Тема 2</i> Ефективність та результативність демократичного врядування	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Підготовка до контрольної роботи та тестування за темами 1 і 2. Виконання завдання "Процеси централізації й децентралізації та демократичний вибір України"	6	Захист домашнього завдання	Основна: [1; 3; 4; 6 – 8] Додаткова: [14 – 17]
3	Ухвалення ефективних управлінських рішень та відповідальності за коректність і адекватність розроблених моделей публічного адміністрування	<i>Тема 3</i> Методологічні засади досліджень у галузі публічного адміністрування	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Виконання домашнього завдання, огляд теоретичного матеріалу за темою "Методологічні засади досліджень	6	Захист есе	Основна: [1 – 4; 7; 8]. Додаткова: [9 – 11; 14; 15; 18]

1	2	3	4	5	6	7
			у галузі публічної адміністрації". Виконання есе за темою: "Метод врядування як сукупність прийомів, засобів управління"; "Функції та методи врядування"			
4	Розроблення прогнозних моделей суспільно-політичних процесів та обґрунтування коректив на принципах демократичного врядування	<i>Тема 4</i> Моделі в галузі публічного адміністрування	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу за темою "Методологічні засади досліджень у галузі публічної адміністрації"	6	Презентація	Основна: [1; 3; 4; 6–8]. Додаткова: [9; 15 – 17]
5	Здійснення вибору засобів виховання публічних службовців; оцінювання стилю мовлення та комунікативних здібностей публічного службовця	<i>Тема 5</i> Культура й етика публічного адміністрування	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу за темою "Адміністративна культура й етика"	6	Захист домашнього завдання	Основна: [1 – 5; 7; 8]. Додаткова: [17]
6	Організація своєчасного здійснення управлінських рішень для врегулювання конфліктів та стресових ситуацій	<i>Тема 6</i> Конфлікти та стреси в публічному адмініструванні	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Вирішення домашнього завдання. Підготовка до тестування. Підготовка доповіді за темами:	8	Захист домашнього завдання. Тестування	Основна: [1 – 6]. Додаткова: [9; 15; 16]

1	2	3	4	5	6	7
			<p>1. Визначення конфлікту інтересів у публічному адмініструванні.</p> <p>2. Моральні регулятори конфліктів інтересів.</p> <p>3. Стратегічні напрями адміністративної реформи в Україні.</p> <p>4. Людський чинник в управлінні.</p> <p>5. Соціально-психологічна обумовленість кадрової політики та професіоналізації публічного адміністрування</p>			
Разом за змістовим модулем 1				42		
Змістовий модуль 2. Сучасні механізми управління суспільним розвитком						
7	<p>Прогнозування сучасних тенденцій взаємодії владних структур, політичних і громадських організацій, із метою підвищення ефективності управління на центральному і регіональному рівнях</p>	<p><i>Тема 7</i> Теоретико-методичні засади управління суспільним розвитком</p>	<p>Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання домашнього завдання, підготовка міні-проектів: "Створення міні-проектів на суспільно значущу тематику від громадської організації та політичної партії за запропонованим шаблоном і захист перед представниками державного управління". "Оцінювання, відбір, обґрунтування відбору проектів для фінансування владою"</p>	12	Перевірка есе	<p>Основна: [1 – 8]. Додаткова: [9 – 11; 14; 15; 18; 26]</p>

Продовження табл. 4.1

1	2	3	4	5	6	7
8	Здійснення обґрунтованих управлінських рішень із координації активності громадськості та подолання соціальної стратифікації	<i>Тема 8</i> Теорія держави та суспільство	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Підготовка доповіді на тему "Формування громадської довіри до діяльності працівників, наділених владними повноваженнями". "Надання якісних послуг як шлях формування позитивного іміджу органів влади". Виконання домашніх завдань	8	Оприлюднення доповіді. Презентація	Основна: [1 – 8]. Додаткова: [9 – 11; 14; 18]
9	Оцінювання тенденцій розвитку політичних процесів у сучасному суспільстві	<i>Тема 9</i> Суспільно-політичні процеси: зміст та тенденції розвитку	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання домашнього завдання на тему "Вплив політичних партій на стан державного управління"; "Закордонний досвід управління суспільним розвитком"	12	Перевірка домашніх завдань	Основна: [1; 3 – 8]. Додаткова: [9; 10; 15; 18; 21; 23; 24; 26]
10	Розроблення пропозицій із підвищення ефективності функціонування державних адміністрацій, обґрунтування управлінських рішень щодо інноваційної стратегії країни та регіонів	<i>Тема 10</i> Інноваційний розвиток України	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Самостійне опрацювання лекційного матеріалу: 1. Інновації в публічній адміністрації. 2. Реформи врядування. 3. Поняття реформи.	14	Захист домашніх завдань	Основна: [1 – 8]

1	2	3	4	5	6	7
			4. Підготовка до колоквіуму			
Разом за змістовим модулем 2				46		
Разом за модулями				88		

Перелік запитань із тем навчальної дисципліни "Теорія та методологія публічного управління та адміністрування" для самостійного опрацювання здобувачами наведено в табл. 4.2.

Таблиця 4.2

Теми та запитання для самостійного опрацювання

Теми навчальної дисципліни	Питання для самостійного опрацювання здобувачами
1	2
Змістовий модуль 1. Теоретико-історичні засади публічного врядування	
<i>Тема 1</i> Теоретичні аспекти публічного адміністрування	Сутність процесу публічного адміністрування. Різниця між публічним та державним управлінням. Особливості системи публічного адміністрування в сучасних умовах в Україні. Основні функції публічного адміністрування. Принципи, на яких має будуватися публічне адміністрування для досягнення максимальної ефективності в задоволенні потреб суспільства в публічних послугах
<i>Тема 2</i> Ефективність та результативність демократичного врядування	Визначення понять "ефект", "результативність" та "ефективність". Багатокритеріальне розуміння ефективності. Різниця між результативністю та ефективністю за ДСТУ ISO 9000:2007. Основні підходи до розуміння поняття ефективності. Пояснення сутності поняття "Парето-ефективність". Опис сутності типів результативності публічного адміністрування на державному рівні
<i>Тема 3</i> Методологічні засади досліджень у галузі публічного адміністрування	Сутність і специфіка наукового знання в соціальній та адміністративно-управлінській діяльності. Методологія наукових досліджень у публічному адмініструванні. Специфіка наукового інструментарію в публічному адмініструванні. Основні методи дослідження публічних процесів. Зміст механізму вибору методів дослідження, залежно від характеристик об'єкта дослідження. Сучасні тенденції наукового пізнання та можливість їхнього застосування в публічному адмініструванні

1	2
<p><i>Тема 4</i> Моделі в галузі публічного адміністрування</p>	<p>У якому вітчизняному правовому полі закріплено поняття публічної служби? Визначення основної мети публічної служби. Сутність моделей місцевого самоврядування на основі аналізу закордонного досвіду. Зміст моделей взаємодії між суб'єктами управління стратегічним територіальним розвитком. Характеристика економічних моделей із різними варіантами співвідношення держави та ринкових відносин. Зміст нової моделі державного управління</p>
<p><i>Тема 5</i> Культура й етика публічного адміністрування</p>	<p>Основні категорії та функції етики. Методи оцінювання звернення до загальнолюдських моральних цінностей в управлінській діяльності у сфері публічної влади та інтерпретація здобутих результатів. Різниця між етикою та мораллю (моральністю). Основні етичні принципи. Потреба у фіксації етичних вимог до професіоналів в етичних професійних кодексах. Механізми контролю за виконанням етичного кодексу, найбільш дієві та ефективні з них</p>
<p><i>Тема 6</i> Конфлікти та стреси в публічному адмініструванні</p>	<p>Характеристика поглядів Л. Козера на природу та функції конфлікту і їхня роль у демократичному й недемократичному суспільстві. Поняття, що розкривають предмет конфліктології. Схожість і відмінність понять "об'єкт конфлікту" і "предмет конфлікту". Особливості політичного конфлікту, характеристика його структури. Перелік основних індикаторів суспільно-політичної напруженості. Характеристика економічного конфлікту та його структури. Конфліктологічна компетентність для посадової особи публічного адміністрування</p>
Змістовий модуль 2. Сучасні механізми управління суспільним розвитком	
<p><i>Тема 7</i> Сучасні механізми управління суспільним розвитком</p>	<p>Сутність понять "держава" та "громадянське суспільство", у чому полягає їхня взаємодія. Склад інститутів громадянського суспільства в Україні. Основні проблеми розвитку громадянського суспільства в Україні. Мета державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні. Визначення поняття "територіальна громада" та виокремлення характерних ознак територіальних громад. Основні світові тенденції суспільного розвитку та їхня характеристика. Визначення основних складових частин консолідаційного процесу в Україні</p>

1	2
<p style="text-align: center;"><i>Тема 8</i> Теорія держави та суспільство</p>	<p>Визначення поняття "держава". Ознаки державної влади. Визначення сутності внутрішнього й зовнішнього аспекту державного суверенітету. Сутність конституційного процесу. Визначення, ознаки та умови формування громадянського суспільства. Сутність поняття "соціальна стратифікація" та характеристика сучасних типів стратифікаційних систем. Характеристика особливостей соціальної стратифікації. Сутність методологічних підходів до аналізу соціальної стратифікації</p>
<p style="text-align: center;"><i>Тема 9</i> Суспільно-політичні процеси: зміст та тенденції розвитку</p>	<p>Визначення поняття "політична система" та "політична партія". Стан, тенденції розвитку політичної системи в сучасній Україні. Сутність політико-ідеологічної концепції державотворення. Зміст партійно-політичного спектра сучасної України. Сутність моделі державно-політичного устрою сучасної України, основні напрями реформування політичної системи, становлення інститутів громадянського суспільства України</p>
<p style="text-align: center;"><i>Тема 10</i> Інноваційний розвиток України</p>	<p>Визначення понять "інновації", "інноваційний потенціал", "інноваційний розвиток" та "інноваційна інфраструктура", відмінні ознаки інновації. Кінцеві результати інноваційної діяльності. Шляхи переходу економіки України на нову інноваційну модель розвитку. Характеристика основних інноваційних ресурсів у системі органів публічної влади. Критерії, що мають бути враховані у процесі оцінювання стану готовності публічних службовців до державно-управлінських нововведень. Сутність та принципи електронного врядування. Приклади реалізації Концепції електронного врядування в Україні</p>

5. Завдання для самостійної роботи

Змістовий модуль 1

Теоретико-історичні засади публічного врядування

Тема 1. Теоретичні аспекти публічного адміністрування

Мета вивчення теми – оволодіння сучасною теорією публічного адміністрування. Визначення характерних рис публічного адміністрування в Україні, на відміну від світових моделей публічного адміністрування.

У результаті засвоєння теми у здобувачів має бути сформовано такі *професійні компетентності*: розроблення та використання сучасних інструментів, засобів, технік і технологій щодо роботи в галузі публічного адміністрування та державної служби

Завдання. Процес трансформації управління та становлення державної служби як професійної діяльності в Україні йде повним ходом. Оскільки молода українська державна служба не має поки що відпрацьованих моделей вирішення виниклих проблем, доцільно враховувати досвід державних служб європейських країн, зокрема, Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії та Франції.

Слід вивчити досвід запропонованих країн і порівняти державну службу в зазначених країнах із вітчизняними реаліями.

Методичні рекомендації

Таблиця 5.1

Порівняльні дослідження систем державного управління

Порівняльні характеристики	Велика Британія	Франція	Україна
1	2	3	4
1. Державний устрій			
2. Основний закон країни			
3. Основні державні інституції: а) глава держави; б) парламент			
4. Внутрішня структура			
5. Кількісний склад держперсоналу: а) відсоток від загального населення; б) розподіл персоналу: 1) за типом державних агентів; 2) за рівнем ієрархії; 3) за типом належності; в) головні тенденції розвитку персоналу			
6. Юридичний статус держслужбовців: а) конституція про державну службу; б) право державної служби			

1	2	3	4
7. Система набору державних службовців: а) умови вступу на державну службу; б) порядок відбору й набору кадрів; в) форми відбору			
8. Права й обов'язки держслужбовців: а) права; б) обов'язки			
9. Органи управління та контролю державної служби: а) головні органи управління держслужби; б) контроль за індивідуальними рішеннями щодо кар'єри державних службовців			
10. Державна служба і політика: а) взаємовідносини між державною службою та політичною владою; б) сумісність державної служби й політичної кар'єри			
11. Громадська думка: а) сприйняття державної служби населенням країни; б) причини подібного сприйняття			
12. Підсумкові зауваження: а) реформи в державній службі; б) актуальні проблеми та перспективи розпочатих реформ			

* Для заповнення табл. 5.1 використовуйте наведену далі схему порівняльного дослідження країни.

Схема порівняльного дослідження

1. Відомості про країну:

офіційна назва держави;

загальні статистичні дані про територію та населення;

основні інституції: глава держави, парламент, уряд;

внутрішня структура (унітарна, федеративна держава, місцеве самоврядування);

офіційна мова.

2. Становлення та розвиток державної служби:

історія розвитку системи державної служби;

вплив історичного контексту на становлення державної служби.

3. Кількісний склад персоналу:

а) відсоток від загального населення країни;

б) розподіл персоналу:

за типом державних агентів (державні службовці, службовці, поза-штатні працівники, тимчасові працівники тощо);

за рівнем ієрархії (категорії, класи, ранги);

за типом належності (органи державного управління, органи місцевого самоврядування, федеральні й регіональні штати тощо);

головні тенденції розвитку персоналу (зростання, скорочення, у яких секторах, яких категорій).

4. Юридичний статус державних службовців:

конституція про державну службу, право державної служби (закони, статuti державної служби, колективні договори; різниця між правом державної служби, трудовим та приватним правом).

5. Системи набору державних службовців.

Тема 2. Ефективність та результативність демократичного врядування

Мета вивчення теми – засвоєння теоретичних знань і формування професійних компетентностей щодо ефективності та результативності публічного врядування

У результаті засвоєння теми у здобувачів має бути сформовано такі *професійні компетентності*: розроблення плану управління змістом проекту, ієрархічних структур робіт проекту, переліку робіт проекту, що має бути виконано для досягнення проміжних та кінцевих результатів.

Завдання. Ознайомтеся із практикою оцінювання ефективності державного управління в розвинених країнах [17].

Усі країни Організації економічного співробітництва та розвитку розробили цілісну систему виконавчих критеріїв і на національному рівні мають обов'язкові програми щодо забезпечення підтримання цієї системи оцінювання.

У США Федеральний уряд і більш ніж тридцять штатів мають законодавчо затверджені виконавчі критерії для своїх департаментів і муніципалітетів. Цей процес стає все більш динамічним у визначенні та уточненні критеріїв оцінювання їхньої відповідності як інтересам муніципалітетів, так і громадськості.

У Канаді федеральний уряд та всі провінції свою діяльність будують на затвердженій системі оцінювання результативності. Починаючи із 2001 року муніципалітети Канади було залучено до реалізації нової програми оцінювання результатів діяльності – першої повномасштабної програми такого виду в Північній Америці. Від муніципалітетів потребували надання до Міністерства муніципальних справ інформації про результати діяльності, відповідно до нових критеріїв її оцінювання, а також звіту перед платниками податків. Ця програма з оцінювання результативності вміщує 35 оцінних критеріїв у 9 сферах діяльності муніципалітету з надання послуг. Зазначена програма враховує ефективність і продуктивність муніципальних послуг, а саме:

- відображає більшість витрат по муніципалітетах, сферу провінціально-муніципальних інтересів;

- допомагає поліпшити та спростити оцінювання діяльності органів місцевої влади з боку громадськості;

- оперує цифрами, які відносно легко зібрати, підрахувати та порівняти; підпадає під муніципальну відповідальність.

Загалом програма із запровадження та застосування критеріїв оцінювання є новою і для західних країн, де її використовують декілька останніх років. Але результати такі, що привертають до реалізації програми все більшу кількість країн та регіонів. У муніципальному секторі є чимало прикладів застосування критеріїв оцінювання результативності, які завжди дають відчутний ефект.

У європейських системах управління використовують такі системи забезпечення та оцінювання якості, як TQM (Total Quality Management), SQMS (Scottish Quality Management System), ISO (International Standardization) та ін. У багатьох країнах використовують елементи зазначених критеріїв для оцінювання як якості роботи, так і витрат на надання таких послуг, як утримання доріг, парків, водопостачання, прибирання вулиць та ін.

Як зазначають деякі закордонні науковці, систематичний незалежний перегляд якості надання послуг повинен мати подвійний ефект: підвищення якості послуг і сприяння досягненню кращих результатів; виявлення ступеня неоднорідності якості послуг, що буде впливати на споживацький вибір.

Як можна використати світовий досвід з оцінювання якості державного управління в Україні?

Розробіть критерії оцінювання якості певної державної послуги в Україні.

Методичні рекомендації

Найбільш поширені системи оцінювання результативності публічного адміністрування на державному рівні наведено в табл. 5.2.

Таблиця 5.2

Показники оцінювання результативності публічного адміністрування на державному рівні

Показники	Складові частини	Характеристики
1	2	3
GRICS – Governance Research Indicator Country Snapshot (Світовий банк)	право голосу і підзвітність (Voice and Accountability)	оцінювання аспектів політичних процесів, громадянських свобод і політичних прав
	політична стабільність і відсутність насильства (Political Stability and Absence of Violence)	оцінювання ймовірності дестабілізації уряду та вимушеної відставки в результаті застосування насильства
	ефективність уряду (Government Effectiveness)	якість державних послуг, якість бюрократії, компетенція державних службовців, рівень незалежності державної служби від політичного тиску, рівень довіри до політики
	якість законодавства (Regulatory Quality)	контроль за рівнем цін, неадекватний контроль банків, надмірне регулювання міжнародної торгівлі та розвитку бізнесу
	верховенство закону (Rule of Law)	довіра громадян до законів суспільства та прихильність до виконання цих законів
	контроль за корупцією (Control of Corruption)	сприйняття корупції в суспільстві
Рейтинг слабкості держав (Brookings Institution)	економічна ситуація	темпи зростання, частка ВВП на душу населення, темпи інфляції, розрив у прибутках між багатими й бідними та якість державного управління
	політична ситуація	аналіз ефективності роботи органів влади, їхня відкритість і підзвітність, міра законслухняності громадян, рівні корупції та особистої свободи
	безпека	рівень політичної стабільності, наявність або відсутність внутрішніх конфліктів, частота та міра порушень прав людини
	соціальна сфера	показники дитячої смертності, доступності освіти, середньої тривалості життя, поширення водопроводу, каналізації тощо

1	2	3
Індекс сприйняття корупції (Transparency)	відображає сприйняття рівня корупції бізнесменами та аналітиками різних країн світу, зокрема й експертів, які проживають у країні, рівень корупції якої досліджують, фокусуючись на корупції в державному секторі, і визначає її як зловживання службовим положенням, із метою особистої вигоди	
Індекс політичної нестабільності (The Economist)	економічний ризик	збільшення доходів на душу населення, рівень безробіття та власне середній дохід на душу населення (у пропорції 40 × 40 × 20 відсотків, відповідно)
	загальна нестабільність	нерівність у соціальному становищі, історія незалежності (скільки країні років), корупція, етнічний поділ, довіра до влади, статус меншин, історія політичної нестабільності, схильність до соціальних бунтів, рівень соціального забезпечення, сусідство з іншими країнами, тип політичного режиму, фракційність
Індекс якості державності (Московський державний інститут міжнародних відносин)	частка зовнішньої допомоги у ВНД держави; вплив внутрішніх конфліктів на стабільність режиму; зовнішня боргова залежність; час існування суверенної державності; внутрішні конфлікти: наявність жертв; відношення заявок на патенти резидентів і нерезидентів; територіальне виявлення внутрішніх конфліктів; наявність на території країни іноземних контингентів; режим прив'язування валют; частка панівного етносу у структурі населення країни	

Тема 3. Методологічні засади досліджень у галузі публічного адміністрування

Мета вивчення теми – засвоєння теоретичних знань і формування професійних компетентностей щодо обґрунтування методологічних засад досліджень у публічному управлінні та адмініструванні.

У результаті засвоєння теми у здобувачів має бути сформовано такі *професійні компетентності*: здійснення обґрунтованого вибору принципів, функцій, методів, засобів публічного адміністрування, що становить інструментарій та обґрунтування концепції й методології публічного управління та адміністрування.

Завдання. А. Файоль дав класичне визначення науковому управлінню: "Управляти – значить: передбачити, тобто враховувати майбутнє та виробляти програму дій; організовувати, тобто будувати подвійний – матеріальний і соціальний – організм установи; розпоряджатися, тобто змушувати персонал належним чином працювати; координувати, тобто пов'язувати, об'єднувати й гармонізувати всі дії та всі зусилля; контролювати, тобто піклуватися про те, щоб усе відбувалося, відповідно до встановлених правил і відданих розпоряджень".

Чи можна це визначення використовувати для характеристики публічного управління? Відповідь аргументуйте.

Визначте суттєві відмінності між політичними й адміністративними функціями в публічному управлінні за такими ознаками: процедура призначення та звільнення з посади, характер діяльності та рішень, що ухвалюють, професійна компетентність. Результати наведіть у вигляді таблиці [18, с.121].

Методичні рекомендації

Під час виконання завдання необхідно дати визначення поняття "публічне управління", порівняти запропоновані поняття за змістом основних управлінських функцій і заповнити таблицю за ознаками та прикладами, що відповідають політичним і адміністративним функціям.

Тема 4. Моделі в галузі публічного адміністрування

Мета вивчення теми – засвоєння теоретичних знань і формування професійних компетентностей щодо формування моделей у галузі публічного адміністрування.

У результаті засвоєння теми у здобувачів має бути сформовано такі *професійні компетентності*: розроблення прогнозних моделей суспільно-політичних процесів та обґрунтування коректив на принципах демократичного врядування.

Завдання. Побудуйте схему взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні, використовуючи елементи, наведені в табл. 5.3.

Органи державної влади та місцевого самоврядування в Україні

Органи державної влади	Органи місцевого самоврядування
Президент України	Сільські, селищні та міські ради та їхні виконавчі органи
Верховна Рада України	Районні та обласні ради, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ і міст
Кабінет Міністрів України	Районні в містах ради та їхні виконавчі органи
Міністерства, комітети	
Місцеві державні адміністрації	

Методичні рекомендації

Для того щоб виконати завдання, ознайомтеся із законами України "Про місцеве самоврядування" та "Про місцеві державні адміністрації", звертайте увагу на структуру органів державної влади й місцевого самоврядування.

Тема 5. Культура й етика публічного адміністрування

Мета вивчення теми – засвоєння теоретичних знань і формування професійних компетентностей щодо формування культури й етики в публічній сфері.

У результаті засвоєння теми у здобувачів має бути сформовано такі *професійні компетентності*: здійснення вибору засобів виховання публічних службовців; оцінювання стилю мовлення та комунікативних здібностей публічного службовця.

Завдання 5.1. Реформування державної служби в Україні, якому останнім часом багато приділяють уваги як із боку вищого керівництва держави, так і з боку міжнародних інституцій, потребує підвищеної уваги до проблем моральності в діяльності керівників і службовців адміністративного апарату всіх рівнів управління. Саме від цього залежить довіра населення до влади й участь громадян у вирішенні суспільно-політичних

питань. Ураховуючи важливість дотримання моральних цінностей і норм у сфері публічної влади, потрібно розв'язати такі ситуації.

Ситуація 1. На сьогоднішній ранок ви для бесіди викликали підлеглого, який часто спізнюється на роботу. За збігом обставин ви затрималися дома та прийшли на роботу із запізненням. Підлеглий чекає на вас. Як ви поведете себе?

Ситуація 2. До вас прийшов робітник із проханням відпустити його з роботи на день. Ви запитуєте про мету. Виявляється, що він хоче використати цей день на пошуки іншого місця роботи. Його звільнення позбавить дуже потрібного та кваліфікованого фахівця. Як би ви відреагували на прохання робітника?

Ситуація 3. Ви проводите нараду. Один із присутніх різко висловився проти вашої пропозиції, мотивуючи свою думку турботою про інтереси колективу. У душі ви не поважаєте цю людину, уважаєте його звичайним "критиканом", поганим працівником. Як ви будете реагувати?

Завдання 5.2. Дотримання етикету є найважливішою складовою частиною процесу формування ефективного іміджу ділової людини. У зв'язку із цим:

1. Спробуйте охарактеризувати імідж будь-якої відомої людини (наприклад, політика) із погляду: а) зовнішньої складової частини іміджу (зовнішність, манери, хода, мова, жести, голос, міміка, одяг, зачіска, тобто ступінь володіння базовими 14 етикетними формами й дотримання певного дрес-коду в загальному вигляді); б) внутрішньої складової частини іміджу (інтелект, спосіб мислення, професіоналізм, цілі та засоби, ерудиція, ідеї й інтереси); в) процесуальної складової частини іміджу (темперамент, форми спілкування, енергійність та емоційність); г) ядра іміджу (легенда, позиції й настанови).

2. Проаналізуйте власний імідж ділової людини за наведеною схемою. Зробіть висновок про відповідність власного іміджу вашому уявленню про ідеальний імідж ділової людини (відповідно до вашої сфери діяльності).

Завдання 5.3. Назвіть не менше від п'яти моральних засобів боротьби з корупцією в публічному управлінні.

Методичні рекомендації

Під час виконання завдання слід користуватися законами України "Про державну службу" та "Про запобігання корупції".

Тема 6. Конфлікти та стреси в публічному адмініструванні

Мета вивчення теми – засвоєння теоретичних знань і формування професійних компетентностей щодо управління конфліктами та стресами в публічному адмініструванні.

У результаті засвоєння теми у здобувачів має бути сформовано такі *професійні компетентності*: організація своєчасного здійснення управлінських рішень для врегулювання конфліктів і стресових ситуацій.

Завдання 6.1. Пригадайте якусь стресову ситуацію на своїй роботі (навчанні). Проаналізуйте її причини, а також способи виходу з неї всіх учасників. Сформулюйте свої рекомендації щодо оптимального виходу із цієї ситуації.

Завдання 6.2. Сформулюйте перелік рекомендацій керівнику під девізом: "Керівник, не ставай стресодавцем!".

Завдання 6.3. Вирішіть конфліктну ситуацію. Ви керівник одного з відділів фірми. Несподівано вам зателефонував директор фірми й повідомив, що до нього на прийом прийшов працівник вашого відділу та сказав, що ви ставитеся до нього упереджено, необ'єктивно. Для вас це повна несподіванка. Керівник просить вас переговорити із працівником, залагодити справу.

Як ви побудуєте бесіду? Які запитання поставите? Як почнете бесіду? Як завершите її?

Методичні рекомендації

Під час виконання завдання необхідно користуватися чинним трудовим правом та ретельно вивчити Кодекс законів про працю України.

Змістовий модуль 2

Сучасні механізми управління суспільним розвитком

Тема 7. Теоретико-методичні засади управління суспільним розвитком

Мета вивчення теми – засвоєння теоретичних знань і формування професійних компетентностей щодо обґрунтування засад управління суспільним розвитком.

У результаті засвоєння теми у здобувачів має бути сформовано такі *професійні компетентності*: прогнозування сучасних тенденцій взаємодії владних структур, політичних і громадських організацій, із метою підвищення ефективності управління на центральному та регіональному рівнях.

Завдання 7.1. Дайте порівняльну характеристику моделей взаємодії держави та громадянського суспільства закордонних країн: Великої Британії, Нідерландів, Німеччини, Франції, Швеції та США, заповнивши табл. 5.4.

Таблиця 5.4

Порівняльна характеристика моделей взаємодії держави та громадянського суспільства закордонних країн

Країни	Особливості	Коментарі
Велика Британія		
Нідерланди		
Німеччина		
Франція		
Швеція		
США		

Завдання 7.2. Визначте головні переваги та ризики впровадження децентралізації влади в Україні, заповнивши табл. 5.5.

Таблиця 5.5

Переваги та ризики впровадження децентралізації влади в Україні

Переваги	Ризики

Завдання 7.3. У перелічених далі цінностях і рисах українського менталітету виберіть ті, які:

1) достатньо виявлені, на них уже нині можна покластися в розгортанні громадської діяльності. Упишіть їх у стовпчик 1 табл. 5.6;

2) традиційно вважають притаманними українцям, але були виведені з ужитку, надщерблені чи спотворені колишнім комуністичним режимом (стовпчик 2 табл. 5.6);

3) не властиві українцям, але їх потрібно прищеплювати заради зміцнення громадянського суспільства та демократії (стовпчик 3 табл. 5.6).

Таблиця 5.6

Громадянські цінності українців як політичної нації

Наявні, достатньо виявлені	Виведені з ужитку, надщерблені або спотворені комуністичним режимом	Поки що не властиві основній масі українців

Методичні рекомендації

Обґрунтуйте свою класифікацію матеріалами соціологічних досліджень, фактами з життя, наукових і науково-популярних публікацій. За основу візьміть такі цінності для класифікації: гостинність, відкритість, толерантність, прагнення до справедливості, любов до рівності, повага до інших людей, працелюбність, релігійність, ініціативність, підприємливість, господарність, уміння впорядковувати середовище свого життя, терплячість, співчутливість, бажання допомогти ближньому, індивідуалізм (як автономність особистості), схильність до колективних дій (кооперування зусиль), упевненість у собі, цілеспрямованість, патріотизм, любов до свободи, орієнтація на соціальну рівність, зацікавленість суспільними справами, відповідальність (перед суспільством, громадою), повага до закону, громадянська та людська гідність, повага до прав людини (список можна продовжити самостійно).

Тема 8. Теорія держави та суспільство

Мета вивчення теми – засвоєння теоретичних знань і формування професійних компетентностей щодо з'ясування засад теорії держави та суспільства.

У результаті засвоєння теми у здобувачів має бути сформовано такі *професійні компетентності*: здійснення обґрунтованих управлінських рішень із координації активності громадськості та подолання соціальної стратифікації

Завдання 8.1. Заповніть табл. 5.7 [17].

Таблиця 5.7

Основні категорії управління

Поняття	Зміст
Закони управління	
Управлінські відносини	
Сутність державного управління	
Ознаки державного управління	
Функції державного управління	
Система державного управління	
Суб'єкт державного управління	
Об'єкт державного управління	
Цілі державного управління	
Принципи державного управління	
Методи державного управління	

Завдання 8.2. Визначте основні типи взаємозв'язків і взаємовідносин у системі державного управління. Розкрийте сутність та наведіть приклади субординаційних, реординаційних, координаційних зв'язків у системі державного й регіонального управління.

Завдання 8.3 [17]. Зробіть порівняльний аналіз президентської, парламентської та президентсько-парламентської (змішаної) республіки. Наведіть приклади країн із відповідними формами державного правління. Порівняння наведіть у вигляді табл. 5.8.

Порівняльний аналіз президентської, парламентської та президентсько-парламентської (змішаної) республіки

Президентська республіка	Парламентська республіка	Президентсько-парламентська (змішана) республіка

Завдання 8.4 [17]. Наведіть приклади держав із монархічною формою правління. Зробіть порівняльний аналіз абсолютних, конституційних, теократичних і виборних монархій. Порівняння наведіть у вигляді таблиці.

Методичні рекомендації

Під час виконання завдання необхідно користуватися довідниками з державного й публічного управління та навчальною літературою [1; 7].

**Тема 9. Суспільно-політичні процеси:
зміст та тенденції розвитку**

Мета вивчення теми – засвоєння теоретичних знань і формування професійних компетентностей щодо розроблення пропозицій із підвищення ефективності функціонування державних адміністрацій, обґрунтування управлінських рішень із сценаріїв розвитку політичних процесів в умовах багатопартійності.

У результаті засвоєння теми у здобувачів має бути сформовано такі *професійні компетентності*: ідентифікація суспільно-політичних процесів та визначення їхнього впливу на соціально-економічний розвиток, здійснення оцінювання тенденцій розвитку політичних процесів у сучасному суспільстві, ефективне формування стратегії суспільно-політичних процесів у незалежній державі.

Завдання. Які державні послуги ви отримували в межах електронного уряду? Як можна охарактеризувати стадію зрілості електронного уряду під час отримання цієї державної послуги? У чому ви вбачаєте основні проблеми надання державних послуг в електронному вигляді? Аргументуйте свою відповідь та узагальніть її в есе.

Методичні рекомендації

Під час виконання завдання рекомендовано враховувати власний досвід відвідування центрів надання адміністративних послуг та інших установ, що надають адміністративні послуги, та вивчити інформацію, наведену на офіційних сайтах (Верховної Ради України, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України та ін.)

Тема 10. Інноваційний розвиток України

Мета вивчення теми – засвоєння теоретичних знань і формування професійних компетентностей щодо розроблення пропозицій із підвищення ефективності функціонування державних адміністрацій, обґрунтування управлінських рішень з інноваційної стратегії країни та регіонів.

У результаті засвоєння теми у здобувачів має бути сформовано такі *професійні компетентності*: ефективне формування стратегії інноваційного розвитку, знання основних складових частин інноваційного розвитку; законодавства з регулювання інноваційного розвитку; здійснення обґрунтування управлінських рішень з інноваційної стратегії країни та регіонів.

Завдання 10.1. На основі використання матеріалу за темою 10, а також літературних джерел вітчизняних і закордонних авторів здійсніть порівняльний аналіз технологій електронного врядування в Україні та інших країн світу.

Для виконання завдання використовуйте табл. 5.9.

Таблиця 5.9

Технології електронного врядування в Україні та інших країнах світу

Технології електронного врядування	Вітчизняний досвід (навести приклади)	Закордонний досвід (навести приклади)

Завдання 10.2. Заповніть порожні блоки, наведені на схемі (рис. 5.1), основними напрямками діяльності місцевих органів публічної влади у сфері регулювання інноваційних процесів.

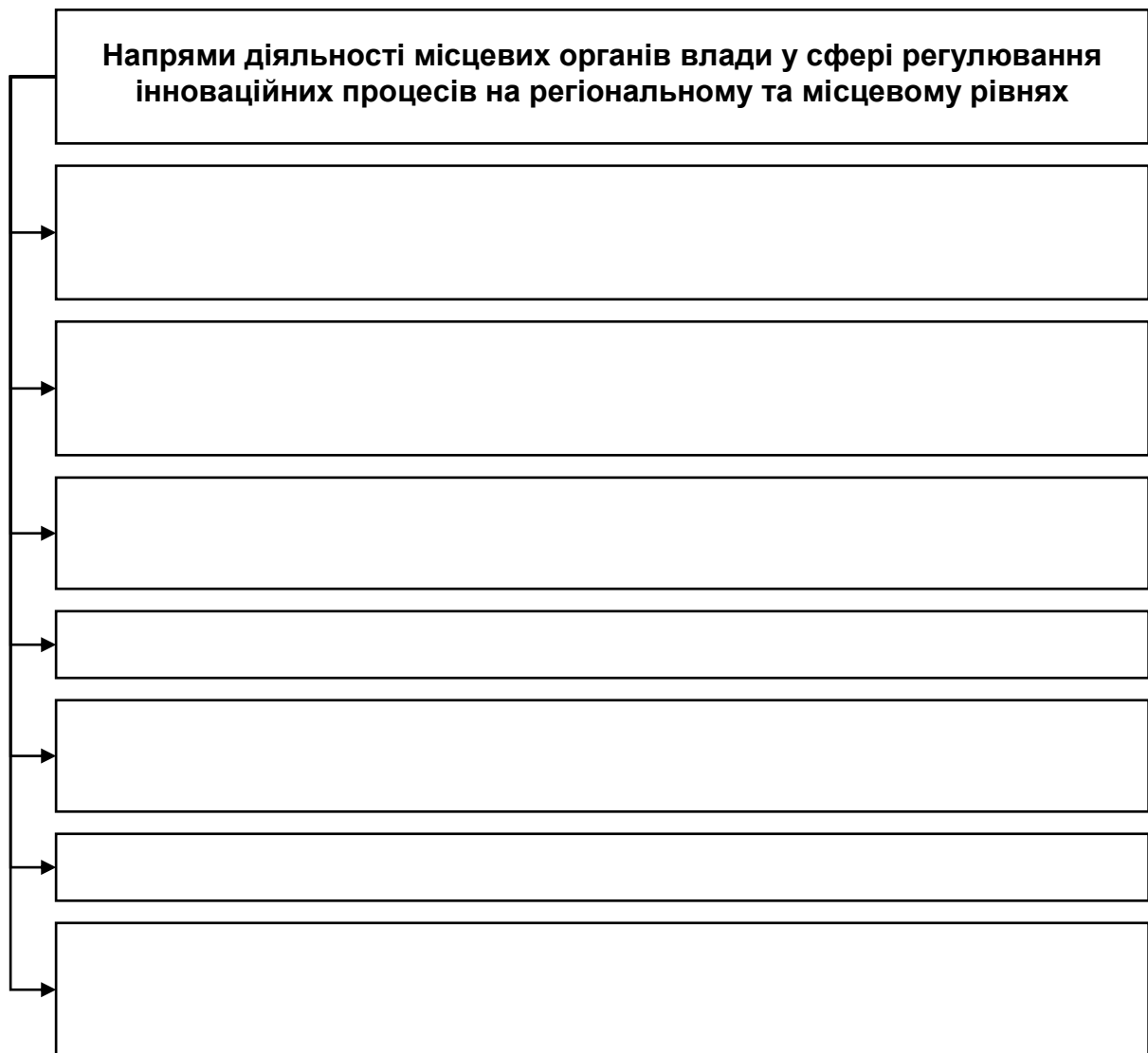

Рис. 5.1. Основні напрями діяльності місцевих органів влади у сфері регулювання інноваційних процесів на регіональному та місцевому рівнях

Методичні рекомендації

Заповнення схеми необхідно робити, використовуючи матеріали за темою 10 навчального посібника "Вступ до публічного адміністрування" [1].

6. Контрольні запитання для самодіагностики (до всіх тем)

Змістовий модуль 1

Теоретико-історичні засади публічного врядування

Тема 1. Теоретичні аспекти публічного адміністрування

1. У чому полягає сутність процесу публічного адміністрування?
2. Чим відрізняється публічне управління від державного управління?
3. Які особливості має система публічного адміністрування в сучасних умовах України?
4. Назвіть основні функції публічного адміністрування.
5. Що таке "метод публічного адміністрування"?
6. Які є методи публічного адміністрування?
7. На яких принципах має будуватися публічне адміністрування для досягнення максимальної ефективності в задоволенні потреб суспільства в публічних послугах?
8. Що уособлює механізм публічного адміністрування?

Тема 2. Ефективність та результативність демократичного врядування

1. У чому полягає різниця між ефектом та ефективністю?
2. Охарактеризуйте багатокритеріальне розуміння ефективності.
3. У чому полягає різниця між результативністю й ефективністю за ДСТУ ISO 9000:2007?
4. Назвіть основні підходи до розуміння поняття ефективності та дайте їм характеристику.
5. Поясніть сутність поняття "Парето-ефективність".
6. Охарактеризуйте системне тлумачення ефективності.
7. Охарактеризуйте модель результативності Е. Мосенга та П. Бредапа.
8. Назвіть та охарактеризуйте критерії результативності за С. Сінком.
9. У чому полягає сутність моделі ефективності публічного адміністрування А. Мельника та О. Оболенського?
10. Назвіть підходи до розуміння ефективності державного управління, запропоновані Н. Нижник.

11. Назвіть складові частини групової дієвості органів державної влади як передумови ефективного управління за А. Чемерис.
12. Дайте визначення результативності публічного адміністрування.
13. Назвіть типи результативності публічного адміністрування за рівнями.
14. Опишіть сутність типів результативності публічного адміністрування на державному рівні.
15. Перелічіть показники оцінювання результативності публічного адміністрування на державному рівні.
16. Охарактеризуйте система BSC для публічних адміністрацій.

Тема 3. Методологічні засади досліджень у галузі публічного адміністрування

1. Що становить публічне адміністрування як галузь науки?
2. У чому полягає сутність та специфіка наукового знання в соціальній та адміністративно-управлінській діяльності?
3. Що є методологією наукових досліджень у публічному адмініструванні?
4. Яка різниця між теорією та практикою публічного адміністрування?
5. У чому полягає специфіка наукового інструментарію в публічному адмініструванні?
6. На чому ґрунтується методологія дослідження публічних процесів?
7. Назвіть основні методи дослідження публічних процесів.
8. Що становить механізм вибору методів дослідження, залежно від характеристик об'єкта дослідження?
9. Як здійснюють експертне оцінювання в публічному адмініструванні?
10. На чому ґрунтується соціологічне опитування як інструмент дослідження публічного адміністрування?
11. У чому полягає особливість застосування математичних методів у публічному адмініструванні: сучасний стан та перспективи розвитку?
12. У чому полягають сучасні тенденції наукового пізнання та можливість їхнього застосування в публічному адмініструванні?

Тема 4. Моделі в галузі публічного адміністрування

1. Дайте тлумачення поняття "публічне адміністрування" в широкому та вузькому сенсі.
2. У якому вітчизняному правовому полі закріплено поняття публічної служби? Визначте основну мету публічної служби.
3. Яка модель у публічному адмініструванні є початковою? Розкрийте сутність цієї моделі.
4. Назвіть моделі місцевого самоврядування на основі аналізу закордонного досвіду. Яка із цих моделей організації публічної влади на місцях найбільш відповідає українським реаліям?
5. У чому полягає децентралізація державної влади? Назвіть її переваги.
6. Назвіть моделі взаємодії між суб'єктами управління стратегічним територіальним розвитком. Укажіть суб'єкти стратегічної взаємодії та шляхи їхньої взаємодії.
7. Чому для розроблення найкращої моделі управління необхідно враховувати всі елементи внутрішнього та зовнішнього середовища організації?
8. Охарактеризуйте економічні моделі з різними варіантами співвідношення держави та ринкових відносин.
9. Як процес глобалізації впливає на особливості розвитку державного управління різних держав сучасного світу?
10. Назвіть завдання, які вирішує для суспільства відкритість у діяльності органів державної влади.
11. У чому полягає нова модель державного управління?

Тема 5. Культура й етика публічного адміністрування

1. Назвіть основні категорії етики. Визначте основні функції етики.
2. Дайте оцінку звернення до загальнолюдських моральних цінностей в управлінській діяльності у сфері публічної влади. Назвіть їх та проаналізуйте.
3. У якій формі існує мораль у повсякденному житті? Аргументуйте свою думку.
4. Поясніть різницю між етикою та мораллю (моральністю). Визначте основні етичні принципи.

5. У межах філософії етика виникла як практична філософія. Коли і як вона оформилася як "мораль" – наука про людські характери та характер відносин між людьми? Наведіть приклади найдавніших професійних кодексів.

6. Чи існує потреба фіксувати етичні вимоги до професіоналів в етичних професійних кодексах? Чим це зумовлено?

7. На якій основі, на вашу думку, слід ухвалювати етичні кодекси окремих організацій – на добровільній чи примусовій? Який шлях буде найвдалішим для публічного адміністрування?

8. Які вимоги мають, на вашу думку, фіксувати в етичних кодексах організацій?

9. Які механізми контролю за виконанням етичного кодексу є, на ваш погляд, найбільш дієвими й ефективними? Обґрунтуйте свою позицію.

Тема 6. Конфлікти та стреси в публічному адмініструванні

1. Охарактеризуйте погляди Л. Козера на природу і функції конфлікту та їхню роль у демократичному й недемократичному суспільстві.

2. Які науки, окрім конфліктології, досліджують проблематику конфліктів?

3. Які поняття розкривають предмет конфліктології?

4. Назвіть обставини, за якими можна класифікувати конфлікти.

5. Що таке "конфлікт"? Назвіть основні його особливості.

6. Покажіть схожість і відмінність понять "об'єкт конфлікту" і "предмет конфлікту".

7. Назвіть та охарактеризуйте види меж конфлікту.

8. Назвіть функції конфлікту. У чому виявляють суперечливість функцій конфлікту?

9. Охарактеризуйте основні рушійні сили конфлікту.

10. Які формули розгортання конфліктів використовують для аналізу конфліктних ситуацій?

11. Охарактеризуйте поняття конфліктогену, наведіть приклад.

12. Назвіть особливості політичного конфлікту, охарактеризуйте його структуру.

13. Назвіть основні індикатори суспільно-політичної напруженості.

14. Перелічіть стадії розвитку політичного конфлікту.

15. Поясніть поняття конфлікту й консенсусу як способів вирішення конфліктів.
16. Охарактеризуйте економічний конфлікт і його структуру.
17. Назвіть особливості ідеологічних конфліктів і конфліктів духовної сфери.
18. Визначте напрями профілактики конфліктів.
19. Які є моральні регулятори конфліктів?
20. Поясніть необхідність у конфліктологічній компетентності для посадової особи публічного адміністрування.
21. Охарактеризуйте поняття стресу та чинники, що його викликають.
22. Наведіть приклади заходів щодо профілактики стресу.

Змістовий модуль 2

Сучасні механізми управління суспільним розвитком

Тема 7. Теоретико-методичні засади управління суспільним розвитком

1. Розкрийте сутність понять "держава" та "громадянське суспільство". Поясніть, у чому полягає їхня взаємодія.
2. Наведіть склад інститутів громадянського суспільства в Україні.
3. Назвіть основні закони, що регулюють окремі складові частини політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні.
4. Визначте основні проблеми розвитку громадянського суспільства в Україні.
5. У чому полягає мета державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні?
6. Визначте стратегічні пріоритети державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні.
7. Дайте визначення поняття "територіальна громада" та виокремте характерні ознаки територіальних громад.
8. Розкрийте сутність поняття "суспільний розвиток".
9. Дайте характеристику сучасної стадії суспільного розвитку.
10. Визначте основні світові тенденції суспільного розвитку та дайте їхню характеристику.
11. Визначте специфічні для України чинники активізації сепаратистських рухів.

12. Сформулюйте основні складові частини консолідаційного процесу в Україні.

13. Розкрийте сутність поняття "соціально-інноваційний потенціал", охарактеризуйте основні його види.

14. Які рівні соціально-інноваційного потенціалу вам відомі? Дайте їхню характеристику.

15. Назвіть чинники, що впливають на формування та реалізацію соціально-інноваційного потенціалу суспільства.

Тема 8. Теорія держави та суспільство

1. Дайте визначення поняття "держава".

2. Назвіть ознаки державної влади.

3. Визначте сутність внутрішнього та зовнішнього аспекту державного суверенітету.

4. У чому полягає сутність конституційного процесу?

5. Дайте визначення громадянського суспільства.

6. Назвіть ознаки громадянського суспільства.

7. Визначте умови формування громадянського суспільства.

8. Визначте сутність поняття "соціальна стратифікація".

9. Наведіть характеристику сучасних типів стратифікаційних систем.

10. Назвіть чинники соціальної стратифікації.

11. Дайте характеристику особливостей соціальної стратифікації.

12. Розкрийте сутність методологічних підходів до аналізу соціальної стратифікації.

Тема 9. Суспільно-політичні процеси: зміст та тенденції розвитку

1. Дайте визначення поняття "політична система".

2. Дайте визначення поняття "політична партія".

3. Які ви знаєте види партійних систем?

4. Визначте стан, тенденції розвитку політичної системи в сучасній Україні.

5. Якою має бути політико-ідеологічна концепція державотворення?

6. Охарактеризуйте партійно-політичний спектр сучасної України.

7. Охарактеризуйте модель державно-політичного устрою сучасної України.

8. Визначте основні напрями реформування політичної системи, становлення інститутів громадянського суспільства України.

Тема 10. Інноваційний розвиток України

1. Дайте визначення понять "інновація", "інноваційний потенціал", "інноваційний розвиток" та "інноваційна інфраструктура". Назвіть відмінні ознаки інновації.

2. Визначте сутність, мету, об'єкти й суб'єкти інноваційної діяльності. Назвіть кінцеві результати інноваційної діяльності.

3. Які існують напрями діяльності місцевих органів влади у сфері регулювання інноваційних процесів на регіональному та місцевому рівнях?

4. У чому полягають причини здійснення неефективної інноваційної політики в Україні? Які ви можете назвати шляхи переходу економіки України на нову інноваційну модель розвитку?

5. Дайте визначення поняття "кластер" та назвіть основні його ознаки. Що становлять муніципальні (міжмуніципальні) кластери?

6. Які нормативно-правові акти регламентують різні аспекти реалізації державної кадрової політики в Україні? Назвіть провідні напрями здійснення державної кадрової політики.

7. Охарактеризуйте основні інноваційні ресурси в системі органів публічної влади.

8. Які критерії необхідно враховувати у процесі оцінювання стану готовності публічних службовців до державно-управлінських нововведень?

9. Які є напрями професіоналізації публічних службовців в Україні?

10. Розкрийте сутність поняття "інформаційне суспільство". У чому полягає інформаційний суверенітет держави?

11. Охарактеризуйте сутність та принципи електронного врядування. Наведіть приклади реалізації Концепції електронного врядування в Україні.

12. Дайте визначення поняття "публічна інформація". Як реалізують доступ до публічної інформації в Україні?

7. Тести для самодіагностики (до всіх тем)

Змістовий модуль 1

Теоретико-історичні засади публічного врядування

Тема 1. Теоретичні аспекти публічного адміністрування

1. Об'єднання громадян, що утворюють для спільної реалізації спільних інтересів, – це:

- а) політичні партії;
- б) громадянське суспільство;
- в) громадські організації;
- г) соціальні групи.

2. Цілеспрямована взаємодія публічних адміністрацій із юридичними та фізичними особами щодо забезпечення реалізації законів і підзаконних співвідношень управління та адміністрування – це:

- а) публічне адміністрування;
- б) державне управління;
- в) соціальне управління;
- г) публічне управління.

3. Що входить до предметної сфери публічного адміністрування:

- а) система публічного адміністрування;
- б) принципи публічного адміністрування;
- в) функції публічного адміністрування;
- г) методи публічного адміністрування?

4. Здатність і можливість впливати на поведінку, діяльність людей за допомогою різних засобів: волі, авторитету, насильства тощо, – це:

- а) пріоритет;
- б) авторитет;
- в) влада;
- г) демократія.

5. Розмежування компетенції держави та суспільства, незалежність інститутів громадянського суспільства від держави є ознакою:

- а) громадянського суспільства;
- б) громадської організації;
- в) публічного адміністрування;
- г) держави.

Тема 2. Ефективність та результативність демократичного врядування

1. Яке з наведених тверджень належить до витратного підходу у визначенні поняття "ефективність":

- а) планомірні зв'язки й кількісні відношення між витратами суспільства на розширення та просте відтворення основних фондів і результатами, що досягають від цього процесу;
- б) результат ефективного та раціонального використання всіх видів ресурсів;
- в) економії всіх питомих витрат на виробництво продукції, що визначає його дохідність;
- г) норма ведення економічної діяльності?

2. Які складові частини запропонували у своїй моделі Е. Мосенг та П. Бредап:

- а) ефективність;
- б) економічність;
- в) гнучкість;
- г) дієвість;
- д) продуктивність?

3. Виберіть критерії результативності за С. Сінком:

- а) дієвість;
- б) економічність;
- в) якість;
- г) прибутковість;
- д) гнучкість;
- е) ефективність.

4. Який із показників відображає відношення досягнутого результату до запланованого:

- а) ефективність;
- б) економічність;
- в) якість;
- г) дієвість;
- д) продуктивність?

5. На основі яких теорій Г. Бухарт запропонував розглядати ефективність діяльності органів публічної влади:

- а) механістичної (традиційної);
- б) теорії людських ресурсів;
- в) теорії зацікавлених груп;
- г) теорії організацій?

6. Виберіть типи результативності публічного адміністрування на рівні держави:

- а) соціальна;
- б) групова;
- в) цільова і виконавська ефективність;
- г) системна.

7. Виберіть типи результативності публічного адміністрування на рівні органу публічного адміністрування:

- а) із погляду необхідності;
- б) індивідуальна;
- в) реактивна;
- г) соціальна.

8. Виберіть типи результативності публічного адміністрування на рівні окремого службовця:

- а) групова;
- б) реактивна;
- в) індивідуальна;
- г) соціальна.

9. Який із показників оцінювання результативності публічного адміністрування містить такі складові частини, як економічна й політична ситуація, безпека та соціальна сфера:

- а) рейтинг слабкості держав;
- б) індекс політичної нестабільності;
- в) GRICS – governance research indicator country snapshot;
- г) індекс якості державності?

10. Який із показників системи BSC для публічних адміністрацій відображає вимірювання навчання і розвиток:

- а) ступінь фінансування і комплектування посад;
- б) відсоток споживачів, задоволених своєчасністю та якістю надання послуги;
- в) виконання й дотримання бюджету;
- г) ефективність грошових виплат?

Тема 3. Методологічні засади досліджень у галузі публічного адміністрування

1. Публічне адміністрування – це:

- а) професійна діяльність;
- б) сфера наукових досліджень;
- в) публічне управління.

2. Методологія – це:

а) галузь філософії, яка визначає сутність пізнавального процесу, його закономірності та принципи, форми й типи здобуття знання про світ в усьому його багатоманітні;

б) учення про структуру, логічну організацію, методи та засоби діяльності;

в) визначальний початок процесу пізнання, система загальнотеоретичних вимог, які реалізують у комплексі конкретних вимог і прийомів наукового пізнання та пояснення об'єктів соціальної дійсності;

г) принципи організації досліджень, "норми", за допомогою яких вибирають та оформлюють процедури пізнання.

3. До загальнонаукових підходів дослідження сучасної теорії публічного адміністрування належать:

- а) діяльнісний;
- б) системний;
- в) інноваційний;
- г) структурно-функціональний;
- д) організаційний;
- е) кібернетичний;
- є) ситуаційний;
- ж) конфліктологічний.

4. Публічне адміністрування (як сфера діяльності) пов'язане з виявленням та вирішенням проблем _____ характеру в межах _____ ресурсів задля тих цілей, поставлених _____

- а) особистого ... наявних ... особистістю;
- б) публічного ... обмежених ... суспільством;
- в) корпоративного ... безмежних ... керівником.

5. Типи соціологічних досліджень, які доцільно використовувати в публічному адмініструванні:

- а) соціометричні;
- б) розвідувальні (пошукові, пілотні);
- в) описові;
- г) аналітично-експериментальні.

6. До основних методів планування суспільно-політичних процесів належать:

- а) системний;
- б) нормативний;
- в) аналітичний;
- г) комплексний;
- д) проблемно-цільовий;
- е) соціального експерименту;
- є) економіко-математичний;
- ж) графічний.

7. Стратегія сталого розвитку "Україна – 2020" передбачає реалізацію реформ і програм розвитку держави в кількості:

- а) 25;
- б) 30;
- в) 50;
- г) 62.

Тема 4. Моделі в галузі публічного адміністрування

1. Сукупність безпосередньої взаємодії громадян, державного та неурядового секторів, планування, управління загальними справами міста, регіону; відносини, які містять офіційні інституції, неформальні домовленості й пов'язані із синтезованим (людським, інтелектуальним, соціальним) капіталом громадян, – це:

- а) публічне адміністрування;
- б) державне управління;
- в) публічне управління.

2. Класичною бюрократичною формою організації є:

- а) old public management;
- б) good governance;
- в) new public management.

3. Поєднання прямого державного управління й місцевого самоврядування; утвердження у здійсненні публічної влади принципу негативного правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування, згідно з яким вони можуть здійснювати всі дії, прямо не заборонені законом, – це основні ознаки моделі місцевого самоврядування:

- а) англосаксонської;
- б) іберійської;
- в) континентальної;
- г) радянської;
- д) змішаної.

4. Чи є децентралізація необхідним компонентом процесу демократизації країни, який ґрунтується на архетипі прямої демократії:

- а) так;
- б) ні?

5. Зовнішні зв'язки, освіта, довкілля, регулювання монополій; боротьба з недостатнім рівнем освіти; страхування, фінансове регулювання; соціальне страхування – це функції впливу "сильної держави":

- а) мінімальні;
- б) проміжні;
- в) активні.

6. Перехід органів державного управління від здійснення функцій контролю, нагляду та примусу до функції надання громадських послуг населенню, що передбачає перехід від адміністрування до менеджменту, перенесення основних акцентів у діяльності на результати, – це:

- а) традиційна модель державного управління;
- б) нова модель державного управління.

Тема 5. Культура й етика публічного адміністрування

1. Етичні норми поведінки державних службовців в Україні закріплено в:

- а) Законі України "Про державну службу";
- б) Законі України "Про загальні правила поведінки державного службовця";
- в) Кодексі доброчесної поведінки державних службовців.

2. Загальні правила поведінки державного службовця спрямовано на:

- а) створення умов для підвищення авторитету державної служби;
- б) зміцнення репутації державних службовців;
- в) забезпечення верховенства права;
- г) створення умов політичної неупередженості;
- д) інформування громадян про поведінку, яку вони мають очікувати від державних службовців.

3. Під час прийняття на державну службу державного службовця ознайомлюють із загальними правилами поведінки державного службовця, про що роблять письмове засвідчення у:

- а) його особовій справі;
- б) його трудовій книжці.

4. Державна служба України ґрунтується на принципах:

- а) служіння українському народу та українській державі;
- б) демократизму, гуманізму й соціальної справедливості;
- в) верховенства права, що забезпечує пріоритет прав і свобод людини та громадянина;
- г) професіоналізму, ініціативності, чесності, відданості справі, персональній відповідальності за виконання посадових повноважень і дотримання службової дисципліни;
- д) централізації;
- е) децентралізації;
- є) політичної неупередженості;
- ж) відкритості, гласності та контрольованості;
- з) служіння територіальній громаді.

5. Поведінка державних службовців має:

- а) відповідати очікуванням громадськості й забезпечувати довіру суспільства та громадян до державної служби;
- б) сприяти реалізації прав і свобод людини та громадянина, визначених Конституцією і законами України;
- в) відповідати психологічним особливостям;
- г) відповідати власним політичним поглядам державного службовця.

6. Державні службовці можуть брати участь у політичній чи іншій громадській діяльності:

- а) поза межами їхніх службових обов'язків;
- б) у час, визначений політичною чи громадською організацією;
- в) у позаробочий час.

7. Державний службовець під час виконання службових обов'язків має діяти на засадах:

- а) чесності,
- б) справедливості,
- в) відповідності очікуванням громадян;
- г) відповідності власним політичним поглядам державного службовця;
- д) відповідальності,
- е) відкритості та прозорості.

8. Державний службовець має:

- а) сумлінно виконувати свої службові обов'язки;
- б) виявляти ініціативу;
- в) виявляти творчі здібності;
- г) удосконалювати організацію своєї роботи.

9. Державний службовець має виконувати свої посадові обов'язки:

- а) чесно й неупереджено;
- б) урахувуючи свою особисту вигоду;
- в) не надаючи будь-яких переваг і не виявляючи прихильності до окремих фізичних та юридичних осіб, політичних партій;
- г) рішуче виступаючи проти антидержавних виявів і сил, які загрожують порядку в суспільстві або безпеці громадян.

10. Основу ефективного ділового спілкування мають становити такі морально-етичні цінності:

- а) чесність;
- б) домінантність;
- в) правдивість;
- г) щирість;
- д) критика;
- е) співпереживання;
- є) увічливість.

Тема 6. Конфлікти та стреси в публічному адмініструванні

1. Протиборство – це:

- а) відкрите висловлення незгоди з якого-небудь питання;
- б) зіткнення інтересів;
- в) задавання взаємного збитку;
- г) боротьба думок;
- д) суперництво щодо якого-небудь предмета.

2. Конфлікт – це:

- а) боротьба думок;
- б) спір, дискусія щодо гострої проблеми;
- в) протиборство на основі зіткнення протилежно спрямованих мотивів або суджень;

- г) суперництво, спрямоване на досягнення перемоги в суперечці;
- д) зіткнення протилежних позицій.

3. Те, через що виникає конфлікт, – це:

- а) мотиви конфлікту;
- б) позиції конфліктних сторін;
- в) предмет конфлікту;
- г) сторони конфлікту;
- д) образ конфліктної ситуації.

4. Інцидент – це:

- а) збіг обставин, що є приводом для конфлікту;
- б) справжня причина конфлікту;
- в) накопичені суперечності, пов'язані з діяльністю суб'єктів соціальної взаємодії, які створюють підґрунтя для реального протиборства між ними;
- г) те, через що конфлікт не виникає;
- д) необхідна умова конфлікту.

5. Сторони конфлікту – це:

- а) суб'єкти соціальної взаємодії, що перебувають у стані конфлікту, або ті, що підтримують (явно або неявно) тих, хто конфліктує;
- б) тільки суб'єкти соціальної взаємодії, що перебувають у стані конфлікту;
- в) конкретні особи, що перебувають у стані конфлікту;
- г) суб'єкти соціальної взаємодії, що знаходяться в стані конфлікту, і посередник (медіатор);
- д) конфліктні сторони в переговорному процесі щодо вирішення конфлікту.

6. До якого виду належить конфлікт, який характеризується тим, що в ньому стикаються дві особи, в основі якого лежать об'єктивні суперечності, і він сприяє розвитку відповідної соціальної системи:

- а) міжособистісного бурхливого та швидкоплинного;
- б) міжособистісного, конструктивного;
- в) міжособистісного, економічного;
- г) гострого та тривалого;
- д) деструктивного?

7. Управління конфліктами – це:

- а) цілеспрямований вплив на процес його динаміки;
- б) цілеспрямований, обумовлений об'єктивними законами впливу на процес його динаміки в інтересах розвитку або руйнування тієї соціальної системи, до якої стосується цей конфлікт;
- в) цілеспрямований вплив на тих, хто конфліктують, в інтересах зниження рівня напруженості між ними;
- г) цілеспрямований, обумовлений об'єктивними законами вплив на процес формування адекватного образу конфліктної ситуації в тих, хто конфліктують, в інтересах зниження рівня напруженості між ними;
- д) цілеспрямований вплив на мотиви тих, хто конфліктують.

8. Назвіть тип конфлікту між працівниками й роботодавцями щодо встановлення та зміни умов праці:

- а) колективний трудовий спір;
- б) суперечність;
- в) міжособистісний конфлікт;
- г) протистояння;
- д) протиборство.

9. Сферу спеціального наукового знання про природу, причини, динаміку конфліктів, методи запобігання їм і способи вирішення називають

10. Назвіть конфлікт, обумовлений зіткненням взаємовиключних політичних інтересів:

- а) внутрішньоособистісний;
- б) етнічний;
- в) політичний;
- г) міжнародний;
- д) міжгруповий.

11. Стан політичної системи суспільства, що виявляють у поглибленні й загостренні наявних конфліктів

12. Визначте необхідний термін, який характеризує конфлікт із питань присвоєння, розпорядження, використання, організації, управління виробництвом розподілу матеріальних благ:

- а) політичний конфлікт;
- б) економічний конфлікт;
- в) соціальний конфлікт;
- г) соціально-економічний конфлікт;
- д) соціально-політичний конфлікт.

Змістовий модуль 2

Сучасні механізми управління суспільним розвитком

Тема 7. Теоретико-методичні засади управління суспільним розвитком

1. Громадянське суспільство – це:

- а) суспільство громадян із високим рівнем економічних, соціальних, політичних і культурних рис, яке утворює з державою розвинуті правові відносини;
- б) суспільство рівноправних громадян, що не залежить від держави, а взаємодіє з нею для суспільного блага;
- в) суспільний механізм, інструмент вирішення суспільних потреб, особлива організація політичної влади суспільства, яка займає визначену територію, має власну систему управління та володіє суверенітетом.

2. До інститутів громадянського суспільства в Україні належать:

- а) громадські об'єднання;
- б) релігійні, благодійні організації;
- в) творчі спілки, професійні спілки та їхні об'єднання;
- г) недержавні засоби масової інформації;
- д) усі відповіді правильні.

3. Жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр, – це:

- а) громадянське суспільство;
- б) територіальна громада;
- в) місцеве самоврядування;
- г) соціальна спільнота.

4. До характерних ознак територіальних громад належать:

- а) мовна;
- б) інтегративна;
- в) релігійна;
- г) інтелектуальна;
- д) фіскальна.

5. Якісна зміна всієї структури суспільства аж до зміни способу мислення людей, що приводить до виникнення нових суспільних відносин і нових методів виробництва, – це:

- а) інноваційний розвиток;
- б) соціально-економічний розвиток;
- в) суспільний розвиток.

6. Суспільством, в економіці якого пріоритет перейшов від переважного виробництва товарів до надання послуг, проведення досліджень, організації системи освіти й підвищення якості життя; у якому клас технічних фахівців став основною професійною групою та впровадження нововведень усе більшою мірою стало залежати від досягнень теоретичного знання, є:

- а) індустріальне;
- б) постіндустріальне;
- в) глобальне;
- г) технологічне.

7. До світових тенденцій суспільного розвитку належать:

- а) індивідуалізація суспільства;
- б) демократизація суспільного життя;
- в) поширення інформаційно-комунікаційних технологій;
- г) уніфікація культури у світовому масштабі;
- д) усі відповіді правильні.

8. Сукупність ресурсів і можливостей людини, соціальної групи, організації, соціального інституту тощо щодо досягнення соціально значущих цілей за рахунок створення, упровадження та поширення інновацій – це:

- а) реформаторський потенціал;
- б) адаптаційний потенціал;

- в) соціально-інноваційний потенціал;
- г) креативний потенціал.

9. У структурі соціально-інноваційного потенціалу можна виокремити такі рівні:

- а) ресурсний;
- б) результативний;
- в) організаційний;
- г) управлінський;
- д) мотиваційно-легітимізаційний.

10. На формування та реалізацію соціально-інноваційного потенціалу суспільства впливають такі чинники:

- а) особистісний інноваційний потенціал населення;
- б) соціокультурний контекст;
- в) інноваційний потенціал інфраструктури суспільства;
- г) наявність (доступність) ресурсів, необхідних для інноваційних процесів;
- д) усі відповіді правильні.

Тема 8. Теорія держави та суспільство

1. Ознаками державної влади є:

- а) публічна;
- б) апаратна;
- в) легальна;
- г) прозора;
- д) універсальна;
- е) суверенна;
- є) легітимна.

2. Дайте визначення поняття "суверенітет держави":

а) володіння реальною можливістю визначати характер свого національного життя, самостійно вирішувати питання щодо розвитку національної свободи й національних потреб, право на повагу національної честі та гідності, розвиток культури, мови, звичаїв, традицій, створення національних установ;

б) політико-юридична властивість державної влади, яка означає її верховенство й повноту всередині країни, незалежність і рівноправність іззовні;

в) верховенство народу як джерела й носія влади, його право самому вирішувати свою долю, безпосередньо або через представницькі органи брати участь у формуванні напряму політики своєї держави, складу її органів, контролювати діяльність державної влади.

3. Виберіть серед наданих далі критеріїв головного суб'єкта громадянського суспільства той, що до них не належить:

- а) економічна свобода;
- б) законний захист державою;
- в) відсутність відповідальності;
- г) ідеологічна й політична свобода;
- д) відповідальність перед суспільством;
- е) вільний член суспільства.

4. До характеристик третього рівня міжособової взаємодії належать:

- а) реалізація комплексу соціально-культурних взаємовідносин через суспільні інститути;
- б) потреби в політичній участі, пов'язані з індивідуальним вибором на основі політичних переваг і ціннісних орієнтацій;
- в) забезпечення життєдіяльності індивіда через суспільні інститути.

5. Моделями взаємодії інститутів громадянського суспільства й органів влади є:

- а) легітимаційна;
- б) соціальна;
- в) партнерська;
- г) інструментальна;
- д) нормативна.

6. До критеріїв соціальної нерівності належать такі потенціали:

- а) етнічний;
- б) соціально-культурний;
- в) політичний;
- г) екологічний;
- д) економічний.

Тема 9. Суспільно-політичні процеси: зміст та тенденції розвитку

1. Політична система сучасної України є:

- а) демократичною;
- б) автократичною;
- в) федеративною;
- г) теократичною.

2. Яка з перелічених функцій найбільшою мірою відображає прикладне значення політології:

- а) теоретична;
- б) практична;
- в) прогностична;
- г) демократична?

3. Що таке "влада":

- а) керівники держави;
- б) здатність навіювати свою волю іншим людям;
- в) управління державою;
- г) культура поведінки державних службовців;
- д) діяльність, спрямована на благо суспільства?

4. Яку форму державного устрою зафіксовано в Конституції України 1996 року:

- а) унітарна держава;
- б) федеративна держава;
- в) конфедерація;
- г) соціальна держава?

5. Під впливом якої ідейної течії виникли демократичні режими:

- а) лібералізму;
- б) консерватизму;
- в) марксизму;
- г) монархізму?

6. Яка з названих ознак не є визначальною для влади:

- а) різноманітність ресурсів впливу;
- б) поліцентричність, тобто наявність багатьох центрів влади у країні;
- в) легальність;
- г) публічність?

7. Легітимність – це:

- а) зв'язок інтересів із внутрішньою оцінкою людей, яка залежить від їхнього ствердження;
- б) політична харизматичність;
- в) можливість управляти державою на законних підставах;
- г) немає правильної відповіді.

8. Соціальна функція держави передбачає:

- а) забезпечення зайнятості населення;
- б) створення й забезпечення умов для задоволення культурних потреб;
- в) збирання податків;
- г) формування бюджету держави.

Тема 10. Інноваційний розвиток України

1. Інновації – це:

- а) діяльність, спрямована на використання та комерціалізацію результатів наукових досліджень і розробок, що зумовлює випуск на ринок нових конкурентоспроможних товарів і послуг;
- б) новостворені (застосовані) і/або вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і/або соціальної сфери;
- в) нові знання й інтелектуальні продукти, виробниче обладнання та процеси; організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і/або соціальної сфери.

2. Інноваційний процес є складовою частиною:

- а) інноваційної діяльності;
- б) інноваційного потенціалу;

- в) інноваційної інфраструктури;
- г) інноваційного розвитку.

3. Система постачальників, виробників, споживачів, елементів промислової інфраструктури, дослідних інститутів, що взаємодіють у процесі створення додаткової вартості, – це:

- а) інноваційна інфраструктура;
- б) об'єкти інновації;
- в) кластер.

4. Основними ознаками кластера є:

- а) інноваційна інфраструктура, інноваційна діяльність;
- б) інноваційний розвиток, інноваційний потенціал;
- в) географічна концентрація, спеціалізація, різні учасники, співробітництво та конкуренція, життєвий цикл, інновація.

5. Чи сприяє кластер як одна із форм кооперації суб'єктів господарювання зміцненню партнерських взаємовідносин у так званому трикутнику "влада – бізнес – громада":

- а) так;
- б) ні?

6. Кадрове забезпечення державної служби, кадрове забезпечення служби в органах місцевого самоврядування; кадрове забезпечення державних підприємств, установ та організацій, що забезпечують виконання функцій держави, – це:

- а) напрями здійснення державної кадрової політики;
- б) засоби реалізації державної кадрової політики;
- в) принципи реалізації державної кадрової політики.

7. Чи здійснюють професіоналізацію державної служби через систему професійного навчання державних службовців:

- а) так;
- б) ні?

8. Форма організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної

влади й органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян, – це:

- а) інформатизація;
- б) електронне врядування;
- в) інформаційний суверенітет держави.

8. Рекомендована література

8.1. Основна

1. Вступ до публічного адміністрування : навч. посіб. / Н. Л. Гавкалова, Т. А. Власенко, Л. Ю. Гордієнко та ін. ; за заг. ред. докт. екон. наук, проф. Н. Л. Гавкалової. – Харків : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 304 с.

2. Гавкалова Н. Л. Публічне адміністрування : практик. завд. до самост. роб. / Н. Л. Гавкалова, А. С. Золенко. – Харків : Вид. Харків. нац. екон. ун-ту ім. С. Кузнеця, 2014. – 24 с.

3. Державне управління і менеджмент : навч. посіб. у табл. і схемах / Г. С. Одинцова, Г. І. Мостовий, О. Ю. Амосов та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Г. С. Одинцової. – Харків : ХарПІ УАДУ, 2002. – 492 с.

4. Євтушенко В. А. Державне та регіональне управління : навч. посіб. / В. А. Євтушенко, Г. В. Євтушенко. – Харків : ХНУ, 2012. – 215 с.

5. Мельник А. Ф. Державне управління : підручник / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, Н. Ю. Васіна. – Київ : Знання, 2009. – 582 с.

6. Побудова системи управління якістю в діяльності органів виконавчої влади регіону : монографія / М. В. Афанасьєв, Л. Г. Шемаєва, Л. Й. Аведян та ін. ; [за заг. ред. канд. екон. наук, доц. Л. Г. Шемаєвої]. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2008. – 472 с.

7. Теоретичні засади та організаційні механізми реформування державної служби в Україні : монографія / Н. Л. Гавкалова, Л. Й. Аведян, Л. Ю. Гордієнко та ін. ; за заг. ред. докт. екон. наук, проф. Н. Л. Гавкалової. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2012. – 328 с.

8. Чернов С. І. Публічне адміністрування / С. І. Чернов, С. О. Гайдученко ; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ, 2014. – 97 с.

8.2. Додаткова

9. Бакуменко В. Д. Державно-управлінські рішення : навч. посіб. / В. Д. Бакуменко. – Київ : ВПЦ АМУ, 2011. – 444 с.

10. Державне управління : основи теорії, історія та практика : навч. посіб. / В. Д. Бакуменко [та ін.] – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2009. – 394 с.

11. Дзвінчук Д. І. Методичні рекомендації з проведення самостійної та індивідуальної роботи з студентами та слухачами магістратури спеціальності "Державна служба" в умовах інтенсифікації навчання / Д. І. Дзвінчук. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2007. – 92 с.

12. Кодекс України про адміністративні правопорушення : постановва Української РСР від 07.12.1984 р. № 8073-Х // ВВР. – 1984. – додаток до № 51. – С. 1123.

13. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – Харків : Фоліо, 1998. – 48 с.

14. Коротич О. Б. Державне управління регіональним розвитком України : [монографія] / О. Б. Коротич. – Харків : Вид-во ХарPI НАДУ "Магістр", 2006. – 220 с.

15. Лахижа М. І. Модернізація публічної адміністрації: теоретичні та практичні аспекти / М. І. Лахижа. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2009. – 289 с.

16. Малышева М. А. Теория и механизмы современного государственного управления : задания для самост. раб. студ. / М. А. Малышева. – Санкт-Петербург : Отдел оперативной полиграфии НИУ ВШЭ, 2012. – 204 с.

17. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з дисципліни "Державне та регіональне управління" (для студентів II курсу всіх форм навчання напряму підготовки 6.030601 Менеджмент) / уклад. : С. О. Гайдученко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. – 29 с.

18. Особливості публічного управління та адміністрування : навч. посіб. / В. Д. Бакуменко [та ін.] – Київ : Вид-во Ліра-К, 2016. – 256 с.

19. Про внесення змін до Закону України "Про центральні органи виконавчої влади" щодо приведення його у відповідність із Конституцією України" // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2014. – № 13. – С. 223.

20. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії : Закон України № 107-VI від 28.12.2007 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 48. – С. 409.

21. Про джерела фінансування органів державної влади : Закон України № 783-XIV від 20.06.1999 р. // Урядовий кур'єр. – 1999. – № 165. – С. 36.

22. Про засади запобігання і протидії корупції : Закон України № 3206-VI від 07.04.2011 р. (в ред. від 09.08.2015 р.) // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011. – № 40. – С. 404.

23. Про звернення громадян : Закон України № 393/96-ВР від 02.10.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 47. – С. 256.

24. Про інформацію : Закон України № 2657-XII від 12.10.1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – С. 650.

25. Про місцеві державні адміністрації : Закон України № 586-XIV від 09.04.1999 р. // Офіційний вісник України. – 1999. – № 18. – С. 190.

26. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України № 280/97-ВР від 21.05.1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – С. 170.

8.3. Інформаційні ресурси

27. Децентралізація підвищить конкурентоспроможність регіонів / Офіційний веб-сайт Фонду ефективного управління – Режим доступу : http://ua.debaty.org/cms/decentralizatia_main.

28. Концепція реформування публічної адміністрації в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.pravo.org.ua/files/administr/Koncpciya_reform_pabl_admin_2.doc.

29. Корнеєва Т. Відкритість української влади як системний функціональний феномен у сфері управління [Електронний ресурс] / Т. Корнеєва. – Режим доступу : <http://www.isu.org.ua>.

30. Кримінальний кодекс України від 1 вересня 2001 р., розд. XIII ст. 305 – 327. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main>.

31. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України № 4651-VI від 13.04.2012 р. // Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651> (11.06.2012).

32. Про запобігання корупції : Закон України № 1700 від 14.10.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main>.

33. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України № 3166-VI від 17.03.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>.

Зміст

Вступ.....	3
1. Теми та плани семінарських занять.....	4
2. Теми практичних занять	6
3. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань.....	8
4. Самостійна робота.....	21
5. Завдання для самостійної роботи.....	29
6. Контрольні запитання для самодіагностики (до всіх тем).....	46
7. Тести для самодіагностики (до всіх тем)	53
8. Рекомендована література.....	71
8.1. Основна	71
8.2. Додаткова	72
8.3. Інформаційні ресурси.....	73

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

**Методичні рекомендації
до практичних завдань
та самостійної роботи здобувачів
спеціальності 281 "Публічне управління
та адміністрування"
третього (освітньо-наукового) ступеня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач **Гавкалова** Наталія Леонідівна

Відповідальний за видання *Н. Л. Гавкалова*

Редактор *О. Г. Доценко*

Коректор *О. Г. Доценко*

План 2019 р. Поз. № 134 ЕВ. Обсяг 75 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру

ДК № 4853 від 20.02.2015 р.